

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Številka: 060-01-6/2019/30
Ljubljana, 18. 9. 2019

Z a p i s n i k

20. seje Državnega sveta Republike Slovenije, ki je bila v sredo, 3. 7. 2019

Predsednik Državnega sveta je v skladu z drugim odstavkom 34. člena Poslovnika Državnega sveta ugotovil, da je Državni svet sklepčen (32 prisotnih), in pričel z 20. sejo Državnega sveta, ki jo je sklical na podlagi 53. člena Zakona o Državnem svetu in prvega odstavka 30. člena Poslovnika Državnega sveta.

Seja se je začela ob 13.10 in zaključila ob 18.49.

Opravičeno odsotni:

- Bojan Kontič,
- Tone Hrovat,
- mag. Peter Požun,
- Dejan Crnek.

Na sejo so bili vabljeni:

- dr. Jernej Pikalo, minister za izobraževanje, znanost in šport (k 3. točki dnevnega reda),
- mag. Ksenija Klampfer, ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ter Marijan Papež, generalni direktor Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (k 4. točki dnevnega reda),
- dr. Iztok Purič, minister brez resorja, pristojen za razvoj, strateške projekte in kohezijo, Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (k 5. točki dnevnega reda),
- Skupnost občin Slovenije in Simon Zajc, minister za okolje in prostor (k 6. točki dnevnega reda),
- Boris Štefanec, predsednik Komisije za preprečevanje korupcije Republike Slovenije (k 7. točki dnevnega reda).

Seje so se udeležili:

K 3. točki:

- dr. Jernej Štromajer, državni sekretar, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

K 4. točki:

60
LET
STAVBE

- mag. Katja Rihar Bajuk, generalna direktorica Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- mag. David Klarič, namestnik generalnega direktorja Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije,
- mag. Mitja Žiher, vodja Sektorja za pokojnine in pravice iz dela, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

K 5. točki:

- mag. Bojan Suvorov, direktor Urada za kohezijsko politiko Službe Vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko.

K 6. točki:

- Marko Maver, državni sekretar, Ministrstvo za okolje in prostor,
- Matej Kovačič, sekretar, Ministrstvo za okolje in prostor,
- dr. Gregor Hudrič, direktor občinske uprave Občine Jesenice.

K 7. točki:

- mag. Uroš Novak, namestnik predsednika Komisije za preprečevanje korupcije,
- mag. Vita Habjan Barborič, vodja Centra za integriteto in preventivo, Komisija za preprečevanje korupcije.

K 8. točki:

- Tilen Božič, državni sekretar, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- mag. Katja Rihar Bajuk, generalna direktorica Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

K 9. točki:

- dr. Jernej Štromajer, državni sekretar, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

* * *

O sklicu seje Državnega sveta je predsednik Državnega sveta obvestil predsednika Vlade Republike Slovenije Marjana Šarca in predsednika Državnega zbora Republike Slovenije mag. Dejana Židana.

* * *

S sklicem 26. 6. 2019 so državne svetnice in državni svetniki prejeli naslednji predlog dnevnega reda:

1. Odobritev zapisnika 19. redne seje Državnega sveta Republike Slovenije
2. Pobude in vprašanja državnih svetnic in svetnikov
3. Predlog Mnenja k Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI-L) - druga obravnava, EPA 634-VIII

4. Predlog Mnenja k Letnemu poročilu Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije za leto 2018, EPA 611-VIII
5. Predlog Mnenja k Poročilu o izvajanju evropske kohezijske politike 2014-2020 za obdobje januar 2014–marec 2019 (Cilj: naložbe za rast in delovna mesta) in k Poročilu o izvajanju Akcijskega načrta za pospešitev črpanja sredstev iz Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020
6. Predlog Sklepov k obravnavi Problematike lahke frakcije odpadkov
7. Predlog Dopolnitev Etičnega kodeksa državnih svetnikov Državnega sveta Republike Slovenije
8. Predlog zakona o spremembi Zakona o minimalni plači - zakonodajna iniciativa
9. Predlog Zahteve za začetek postopka za oceno ustavnosti 48. člena Zakona o osnovni šoli in 11. člena Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja
10. Predlog Sklepa k zaključkom posveta *Prikaz sistema študentskega dela in njegovega vpliva na mlade in razvoj njihovih kompetenc, podjetja in proračun*

* * *

Državne svetnice in svetniki so 2. 7. 2019 po elektronski pošti prejeli obvestilo, da je Kolegij Državnega sveta v razširjeni sestavi predlagal, da se s predloga dnevnega reda 20. seje Državnega sveta umakne točka:

3. Predlog Mnenja k Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI-L) - druga obravnava, EPA 634-VIII.

Predsednik Državnega sveta je dal predlog za umik 3. točke s predloga dnevnega reda 20. seje Državnega sveta na glasovanje.

Predlagani umik 3. točke s predloga dnevnega reda 20. seje Državnega sveta je bil SPREJET (33 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 28 jih je glasovalo ZA, nihče ni bil PROTI).

* * *

Državni svetniki so 3. 7. 2019 po elektronski pošti in na klop prejeli predlog predsednika Državnega sveta za razširitev predloga dnevnega reda 20. seje Državnega sveta s točko:

**11. P
redlog Sklepa Državnega sveta v zvezi z rokom priprave Dopolnitve
zahteve za odreditev parlamentarne preiskave za ugotovitev politične**

odgovornosti nosilcev javnih funkcij, ki naj bi sodelovali pri pripravi in izvedbi političnega in kazenskega pregona zoper nekdanjega župana Mestne občine Maribor in člana Državnega sveta Republike Slovenije Franca Kanglerja in drugih, zaradi suma, da so bile v postopkih zoper nekdanjega župana Mestne občine Maribor in člana Državnega sveta Republike Slovenije Franca Kanglerja in drugih huje kršene in nedopustno zlorabljene določbe Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Ustave Republike Slovenije, Zakona o kazenskem postopku, Kazenskega zakonika ter Zakona o državnem svetu in ugotovitev domnevnega nezakonitega upravljanja in vodenja določenih evidenc Policije, EPA 651- VIII.

Predsednik Državnega sveta je dal predlog za razširitev predloga dnevnega reda 20. seje Državnega sveta z 11. točko na glasovanje.

Predlagana razširitev predloga dnevnega reda 20. seje Državnega sveta z 11. točko NI BILA SPREJETA (33 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 10 jih je glasovalo ZA in 13 jih je bilo PROTI).

Predsednik Državnega sveta je na podlagi sprejetega umika 3. točke s predloga dnevnega reda 20. seje Državnega sveta dal na glasovanje naslednji

PREDLOG DNEVNEGA REDA:

1. Odobritev zapisnika 19. redne seje Državnega sveta Republike Slovenije
2. Pobude in vprašanja državnih svetnic in svetnikov
4. Predlog Mnenja k Letnemu poročilu Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije za leto 2018, EPA 611-VIII
5. Predlog Mnenja k Poročilu o izvajanju evropske kohezijske politike 2014-2020 za obdobje januar 2014–marec 2019 (Cilj: naložbe za rast in delovna mesta) in k Poročilu o izvajanju Akcijskega načrta za pospešitev črpanja sredstev iz Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020
6. Predlog Sklepov k obravnavi Problematike lahke frakcije odpadkov
7. Predlog Dopolnitev Etičnega kodeksa državnih svetnikov Državnega sveta Republike Slovenije
8. Predlog zakona o spremembi Zakona o minimalni plači - zakonodajna iniciativa
9. Predlog Zahteve za začetek postopka za oceno ustavnosti 48. člena Zakona o osnovni šoli in 11. člena Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja

10. Predlog Sklepa k zaključkom posveta *Prikaz sistema študentskega dela in njegovega vpliva na mlade in razvoj njihovih kompetenc, podjetja in proračun*

Predlagani dnevni red je bil SPREJET (23 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 32 jih je glasovalo ZA, nihče pa ni glasoval PROTI).

1. točka dnevnega reda:

– **Odobritev zapisnika 19. redne seje Državnega sveta Republike Slovenije**

Predlog zapisnika 19. redne seje Državnega sveta Republike Slovenije so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti s sklicem.

Ker predsednik Državnega sveta ni prejel pisnih pripomb na predlog zapisnika, je predlagal, da se o njem glasuje.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje predlog zapisnika 19. redne seje Državnega sveta.

Zapisnik 19. redne seje Državnega sveta je bil SPREJET (31 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 31 jih je glasovalo ZA, nihče ni glasoval PROTI).

S tem je bila 1. točka dnevnega reda zaključena.

2. točka dnevnega reda:

– **Pobude in vprašanja državnih svetnic in svetnikov**

Po elektronski pošti dne 2. 7. 2019 so državne svetnice in svetniki prejeli Vprašanja državnih svetnikov dr. Matjaža Gamsa in Igorja Antauerja glede stroškov varuhov in zagovornikov na vseh ravneh delovanja države.

Predlog sklepa Državnega sveta so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 2. 7. 2019.

Obrazložitev pobude je podal predlagatelj pobude državni svetnik dr. Matjaž Gams.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog sklepa:

Državni svet Republike Slovenije je na 20. seji 3. 7. 2019, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) obravnaval vprašanja državnih svetnikov dr. Matjaža Gamsa in Igorja Antauerja glede stroškov varuhov in zagovornikov na vseh ravneh delovanja države ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/05 – odl. US, 21/12 – ZFDO-F in 81/18 – odl. US) sprejel naslednji

S K L E P:

Državni svet Republike Slovenije podpira vprašanja državnih svetnikov dr. Matjaža Gamsa in Igorja Antauerja in predlaga Vladi Republike Slovenije, da vprašanja prouči in nanje odgovori.

Vprašanja državnih svetnikov dr. Matjaža Gamsa in Igorja Antauerja se glasijo:

- 1. Koliko različnih varuhov in zagovornikov imamo v Republiki Sloveniji zakonsko opredeljenih in na katerih področjih?**
- 2. Koliko proračunskih sredstev se na letni ravni nameni za delovanje vseh varuhov in zagovornikov (prosiva za podatke za vsakega posebej), za zadnja 3 leta ter s planom za leto 2020?**
- 3. Koliko zaposlenih ima posamezni varuh in zagovornik in kakšen je bil trend zaposlovanja v posameznih organih v zadnjih 3 letih, ter s planom zaposlovanja za leto 2020?**

Obrazložitev:

Vidik ekonomičnosti in dejanske učinkovitosti delovanja številnih različnih organov, ki v Sloveniji delujejo v vlogi varuhov in zagovornikov - varuh človekovih pravic, zagovornik otrok, zagovornik načela enakosti, varuh pacientovih pravic in drugi je bil izpostavljen na 21. seji Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide 16. 5. 2019, v okviru razprave o Rednem letnem poročilu Zagovornika načela enakosti za leto 2018.

Vsak od omenjenih organov je bil ustanovljen na drugi podlagi, bodisi zaradi izpolnjevanja mednarodnih obveznosti ali zato, ker smo kot družba ocenili, da potrebujemo določeno institucijo, ki bo samostojno in neodvisno, v okviru svojih pristojnosti varovala pravice posameznika (državljana, otroka, pacienta, potrošnika...) in družbe kot celote. Delovanje vsakega od teh organov je zamejeno s svojimi pravili, ki se med seboj razlikujejo, glede na zakonsko opredelitev delovanja posameznega organa. Nekateri organi so skromnejši, npr. zagovornik načela enakosti je imel ob koncu 2018 16 zaposlenih (leto prej samo nekaj), spet v drugih je zaposlenih več (na primer v Uradu varuha človekovih pravic je bilo na zadnji dan 2018 zaposlenih 49 ljudi), prav tako je različna tudi poraba finančnih sredstev za njihovo delovanje.

Državni svet je vedno pohvalil delo varuhov in zagovornikov in dajal le konkretne pripombe k posameznim področjem dela vsakega od navedenih organov. Vseeno pa se postavlja vprašanje, kakšna proračunska sredstva so potrebna za delovanje vseh zagovornikov in varuhov v državi in ali se ta sredstva povečujejo ali ostajajo ves čas na približno enaki ravni. Postavlja se tudi vprašanje, koliko varuhov in zagovornikov imamo pri nas zakonsko opredeljenih in kakšen je trend zaposlovanja v teh organih v zadnjih 3 letih, kakor tudi trend porabe javnih sredstev, v katera so všteta tudi sredstva domačih in evropskih projektov, ki tudi predstavljajo javna sredstva.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Vladi Republike Slovenije, da vprašanja prouči in v skladu s četrtem odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) nanje v roku 30 dni odgovori.

Predlog sklepa je bil SPREJET (25 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 25 jih je glasovalo ZA, nihče ni glasoval PROTI).

* * *

Po elektronski pošti dne 2. 7. 2019 so državne svetnice in svetniki prejeli Pobude državnega svetnika Marjana Maučeca glede umestitve geotermalne energije v nacionalni energetske in podnebni načrt Slovenije za obdobje 2021–2030 in ureditve zakonodajnega okvira.

Predlog sklepa Državnega sveta so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 2. 7. 2019.

Obrazložitev pobud je podal predlagatelj pobud državni svetnik Marjan Maučec.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog sklepa:

Državni svet Republike Slovenije je na 20. seji 3. 7. 2019, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) obravnaval pobude državnega svetnika Marjana Maučeca glede umestitve geotermalne energije v nacionalni energetske in podnebni načrt Slovenije za obdobje 2021–2030 in ureditve zakonodajnega okvira ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/05 – odl. US, 21/12 – ZFDO-F in 81/18 – odl. US) sprejel naslednji

S K L E P:

Državni svet Republike Slovenije podpira pobude državnega svetnika Marjana Maučeca in predlaga Vladi Republike Slovenije, da pobude prouči in nanje odgovori.

Pobude državnega svetnika Marjana Maučeca se glasijo:

- 1. Geotermalna energija kot obnovljivi nefosilni vir energije naj se vključi in strateško umesti v nacionalni energetske in podnebni načrt Slovenije za obdobje 2021–2030.**
- 2. Enotno naj se uredi zakonodajni okvir za področje geotermalne energije.**
- 3. Zaradi varstva voda in vodonosnikov naj država preko sheme spodbud za obnovljive vire energije zagotovi spodbude za ekonomsko izkoriščanje geotermalne energije za namen ogrevanja in tudi pridobivanja električne energije, kjer za to obstaja potencial.**

Obrazložitev:

Slovenija leži na območju z relativno visokim potencialom geotermalne energije. Teoretični potencial geotermalne energije v Sloveniji znaša 5.467 GWh oz. 301 GWh proizvedene električne energije na leto, dejanski potencial pa je bistveno nižji in nesorazmerno porazdeljen po državi. Največji odkrit potencial za izkoriščanje geotermalne energije je prav gotovo v Pomurju v t. i. Panonskem bazenu, saj je v Pomurju veliko število obstoječih vrtin. Vrtine so bile večinoma vrtane v prejšnjem stoletju z namenom iskanja ogljikovodikov, nekaj (terme, kmetijska podjetja) pa tudi z namenom ogrevanja.

Geotermalno energijo lahko izkoriščamo v treh temperaturnih intervalih: za pridobivanje električne energije v zgornjem temperaturnem intervalu (nad 150 C oz nad 100 C z uporabo tehnologije Kalina), za ogrevanje industrijskih in stanovanjskih hiš v srednjem temperaturnem intervalu (pod 150 C oz pod 100 C) ter za ogrevanje rastlinjakov in ribogojnic v nizkotemperaturnem intervalu. Izkoriščanje vodonosnikov je smotno, če vodonosnik ne leži globlje od 2000–3000 metrov in če je vodni potencial kot nosilec energije dovolj izdaten. Količine termalne vode v vodonosnikih so omejene. Njihovo gospodarno izkoriščanje zahteva, da energijsko osiromašeno vodo vračamo v vodonosnik (reinjektiranje). S tem se vzdržuje hidrodinamično ravnotežje, tlak v vodonosniku ne pada, prav tako se okolje ne onesnažuje z oddano geotermalno vodo.

Največja prednost geotermalne energije je, da je čista in varna za okolje. Z njeno uporabo se zmanjšuje uporaba fosilnih goriv in posledično tudi emisije toplogrednih plinov, poleg tega je pridobivanje električne energije z izkoriščanjem geotermalne energije zanesljivo, saj ni odvisno od vremenskih vplivov (kot npr. pri hidroelektrarnah, vetrnih in sončnih elektrarnah).

Uporaba termalne vode v prave energetske namene ni poceni, saj se tehnično dovolj visokotemperaturna (tehnično ustrezna) voda nahaja v globokih predterciarnih dolomitih in apnencih (globine 1500–4000 metrov) v primeru centralne oz. ostale Slovenije ter v peskih in peščenjaki v primeru Panonskega bazena. Pri tem je Panonski bazen daleč najbolj raziskan in izkoriščen, zato so naložbe tu v smislu tehnične uspešnosti verjetno ekonomsko najbolj upravičene. Poleg omenjenega Panonskega bazena je dobro raziskano tudi območje Olimja, Podčetrška in Čateža. Velik strošek predstavlja vrtanje. Za sektor daljinske energetike je pomembno, da se morajo prejete spodbude odraziti v ugodni ceni toplotne energije. Danes so koncesnine velika ovira za izkoriščanje geotermalne energije, saj predstavljajo velik strošek. Smo ena redkih držav, ki obračunava koncesnino na izkoriščanje geotermalne energije, čeprav gre za obnovljiv vir energije.

Primer dobre prakse na tem področju je Nizozemska, ki je oblikovala geotermalni akcijski načrt, ki daje podlago za državno subvencioniranje vrtin; investiranje države v software, ki podpira izrabo toplote iz geotermalne energije ThermoGIS; program sodelovanja med državo in podjetji pri zniževanju CO₂ emisij in vključitev elektrike in toplote iz geotermalne energije v shemo OVE.

V postopku priprave je nacionalni energetski in podnebni načrt Slovenije za obdobje 2021-2030 (NEPN). Osnutek NEPN je bil v skladu z zavezami poslan Evropski komisiji. Na podlagi Poročila nevladne organizacije Evropske fundacije za podnebje mora Slovenija v načrt vnesti več podrobnosti o politikah, instrumentih in potrebnih finančnih virih za doseganje ciljev Pariškega dogovora. Evropska komisija, ki je 18. 6. 2019 objavila oceno osnutkov nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov držav članic, v katerih je proučila napovedani skupni prispevek držav članic k izpolnjevanju ciljev energetske unije in ciljev EU za leto 2030, je med drugim Sloveniji priporočila, da znatno zviša raven ambicij na področju obnovljivih virov energije, ki znaša vsaj 37 % kot prispevek Slovenije k cilju Unije za energijo iz obnovljivih virov za leto 2030, kot je navedeno v Prilogi 2 k Uredbi EU 2018/1999 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov. Geotermalna energija kot obnovljivi nefosilni vir energije je eden od potencialnih okoljsko sprejemljivih obnovljivih virov energije, zato bi jo morali umestiti v NEPN, ki bo določil dolgoročne (do leta 2030 s pogledom do 2040) cilje,

politike in ukrepe Slovenije na področju razogljčenja, energetske učinkovitosti, energetske varnosti, notranjega trga ter raziskav, inovacij in konkurenčnosti.

Slovenska zakonodaja tega področja ne ureja celovito in enovito, ampak je razdrobljena na področje energetike in vode: Energetski zakon, ki opredeljuje obnovljive vire energije in geotermalno energijo; Zakon o vodah, ki opredeljuje termalno vodo, posebno rabo vode in kdaj je treba pridobiti koncesijo; Zakon o rudarstvu, ki opredeljuje geotermični energetski vir, izkoriščanje geotermičnega energetskega vira in kdaj je treba pridobiti dovoljenje. Izkoriščanje geotermalne energije torej zadeva tri zakonodajna področja, ki jih urejata dva resorja - Ministrstvo za okolje in prostor ter Ministrstvo za infrastrukturo. Medtem ko Ministrstvo za okolje in prostor ureja področje rabe voda, Ministrstvo za infrastrukturo ureja pogoje za rabo energije (toplote ali elektrike) iz geotermalnih virov. Smotno bi bilo razmisliti o enotni in pregledni zakonski ureditvi tega področja, ki bo omogočilo urejeno in podatkovno podprto ter celovito obravnavo rabe geotermalne energije s ciljem zmanjševanja emisij CO₂.

Glede na stroške izkoriščanja geotermalne energije se tudi predlaga, da država v luči varstva voda in vodonosnikov zagotovi spodbude za ekonomsko izkoriščanje geotermalne energije za namen ogrevanja in pridobivanja električne energije, kjer obstaja potencial, vsaj v minimalni višini zmanjšanega deleža emisij CO₂ zaradi uporabe geotermalne energije.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Vladi Republike Slovenije, da pobude prouči in v skladu s četrtem odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) nanje v roku 30 dni odgovori.

Predlog sklepa je bil SPREJET (26 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 24 jih je glasovalo ZA, 1 je glasoval PROTI).

* * *

Po elektronski pošti dne 2. 7. 2019 so državne svetnice in svetniki prejeli Vprašanje državnega svetnika Branka Tomažiča glede uporabe poljskih poti.

Predlog sklepa Državnega sveta so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 2. 7. 2019.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog sklepa:

Državni svet Republike Slovenije je na 20. seji 3. 7. 2019, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) obravnaval vprašanje državnega svetnika Branka Tomažiča glede uporabe poljskih poti ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/05 – odl. US, 21/12 – ZFDO-F in 81/18 – odl. US) sprejel naslednji

S K L E P:

Državni svet Republike Slovenije podpira vprašanje državnega svetnika Branka Tomažiča in predlaga Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstvu za okolje in prostor, da vprašanje proučita in nanj odgovorita.

Vprašanje državnega svetnika Branka Tomažiča se glasi:

Ali obstaja predpis oziroma pobuda za pripravo pravilnika, na podlagi katerega bi bili uporabniki poljskih poti z označevalnimi tablam opozorjeni, da morajo gibanje po teh poteh prilagoditi osnovnemu namenu poljskih poti, ki so v skladu z Zakonom o kmetijskih zemljiščih pomožni kmetijski objekti in naj bi se kot taki uporabljali predvsem za kmetijske namene?

Obrazložitev:

Zakon o kmetijskih zemljiščih določa, da se poljske poti kot pomožne kmetijske objekte uporablja v kmetijske namene, Zakon o ohranjanju narave pa dovoljuje uporabo po utrjenih poteh v naravnem okolju, če temu ne nasprotuje lastnik zemljišča, po katerem teče pot. Glede na nasprotujoča zakonska predpisa ostaja nedorečen način, kako lahko lastnik zemljišča izraža nestrinjanje z uporabo poljske poti, ki jo uporablja s kmetijsko mehanizacijo za svoje potrebe, in na kakšen način bi lahko bili ostali uporabniki poljskih poti opozorjeni na to nestrinjanje. Zato se upravičeno zastavlja vprašanje kako rekreativne uporabnike poti – pohodnike, tekače, sprehajalce, opozoriti na obzirno in pazljivo uporabo poljskih poti, ki so namenjene opravljanju kmetijskih dejavnosti. Niso namreč izjema nevarne situacije, ko pride do srečanja voznika kmetijske mehanizacije pri vožnji na kmetijsko zemljišče ali pri opravljanju dela ter naključnih sprehajalcev in tekačev, ki poti uporabljajo za rekreativne namene.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstvu za okolje in prostor, da vprašanje proučita in v skladu s četrtem odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) nanj v roku 30 dni odgovorita.

Predlog sklepa je bil SPREJET (26 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 27 jih je glasovalo ZA, nihče ni glasoval PROTI).

* * *

Po elektronski pošti dne 2. 7. 2019 so državne svetnice in svetniki prejeli Vprašanje državnega svetnika Franca Goloba v zvezi z novogradnjo oz. nadomestno gradnjo potresno nevarnega kirurškega bloka Splošne bolnišnice Slovenj Gradec.

Predlog sklepa Državnega sveta so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 2. 7. 2019.

Obrazložitev vprašanja je podal predlagatelj vprašanja državni svetnik Franc Golob.

Razpravljajl je državni svetnik dr. Matjaž Gams.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog sklepa:

Državni svet Republike Slovenije je na 20. seji 3. 7. 2019, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) obravnaval vprašanje državnega svetnika Franca Goloba v zvezi z novogradnjo oz. nadomestno gradnjo potresno nevarnega kirurškega bloka Splošne bolnišnice Slovenj Gradec ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/05 – odl. US, 21/12 – ZFDO-F in 81/18 – odl. US) sprejel naslednji

S K L E P:

Državni svet Republike Slovenije podpira vprašanje državnega svetnika Franca Goloba v zvezi z novogradnjo oz. nadomestno gradnjo potresno nevarnega kirurškega bloka Splošne bolnišnice Slovenj Gradec in predlaga Vladi Republike Slovenije, da vprašanje prouči in nanj odgovori.

Vprašanje državnega svetnika Franca Goloba se glasi:

Kdaj bo realizirana rušitev obstoječega kirurškega bloka Splošne Bolnišnice Slovenj Gradec in na tem mestu zgrajen nov objekt B z urgenco ter vmesni povezovalni objekt F oz. kdaj bo 2. faza investicije v Splošni Bolnišnici Slovenj Gradec umeščena v načrt razvojnih programov (NRP)?

Obrazložitev:

Vodstvo Splošne bolnišnice Slovenj Gradec se že vse od 1992 trudi zagotoviti sredstva za izvedbo investicije za sanacijo dotrajanega, nefunkcionalnega, delovno, bivalno in sanitarno neustreznega ter konstrukcijsko in potresno nevarnega obstoječega kirurško ginekološkega bloka, ki je bil zgrajen v obdobju 1959–1964.

Začetne aktivnosti za sanacijo in dograditev kirurško-ginekološkega bloka Splošne bolnišnice Slovenj Gradec segajo v leto 1992, ko razpisani referendum v koroških občinah, žal, ni uspel. Začetek investicijskih vlaganj v Splošno bolnišnico Slovenj Gradec je omogočil 1994 sprejet zakon, ki je urejal investicije v javne zdravstvene zavode, katerih ustanovitelj je Republika Slovenija. V obdobju 2000–2001 je bilo v teku projektiranje za manjšo dogradnjo in prenovo kirurško ginekološkega bloka, katerega naročnik je bilo Ministrstvo za zdravje. 2001 sta bili izvedeni dve neodvisni izvedenski mnenji (Zavod za gradbeništvo Slovenije in Gradbeni inštitut ZRMK, d. o. o.) o možnosti obnove objekta, ki sta izkazali, da obstoječa konstrukcija po zasnovi, stabilnosti in po potresni odpornosti ne ustreza več današnjim zakonskim predpisom. Prav tako je bilo ugotovljeno, da sanacija in obnova nista smiselni. Pristojno ministrstvo je projektiranje ustavilo. Po iskanju različnih variantnih rešitev se je po potrjeni "varianti 2" projektiranje nadaljevalo v obdobju 2007–2009. Med junijem in septembrom 2006 je bil izdelan investicijski program za predmetno investicijo – investicijska ocena 47.686.531 EUR (11.427.600.296 SIT vključno z opremo) - za 1. in 2. izvedbeno fazo.

Projekt, začel s potrjeno projektno in investicijsko dokumentacijo v obdobju 2005–2008, je predvidel izvedbo investicije v dveh izvedbenih fazah:

1. faza: prizidek C1, rekonstrukcija in obnova obstoječega objekta pediatrije (C) z nadzidavo teras (C2), s heliportom na strehi C1 in ureditev energetike (objekta D in E).
2. faza: rušitev obstoječega kirurškega bloka in na tem mestu zgraditev novega objekta B z urgenco ter izgradnja vmesnega povezovalnega objekta F.

PGD projekti so bili 2008 izdelani za celotno varianto 2 (1. in 2. faza) in septembra 2008 pridobljeno gradbeno dovoljenje. 2010 se je začela gradnja 1. faze: prizidek C1 s C-jedrom in heliportom na strehi in ureditev energetike (D in E) je bilo dokončano junij/oktober 2012, obnova in manjša dogradnja objekta C+C2 je bila gradbeno dokončana novembra 2014.

Med gradnjo je na predlog investitorja prišlo do umestitve urgentnega centra v pritličje C objekta v skladu s programom za izvedbo urgentnih centrov v Republiki Sloveniji. Urgentni center je začel delovati januarja 2016. Zato je izpadel predvideni program mikrobiološkega laboratorija in nekaterih specialističnih ambulant, ki jih je treba locirati v drugo fazo. Zmanjšal se je tudi obseg pediatričnih specialističnih ambulant in otroške fizioterapije. Celotna investicija v 1. fazo je bila uspešno dokončana 2017 z dokončnim opremljanjem in preselitvijo vseh oddelkov, enot in služb. Tako so bile v dograjenem in obnovljenem objektu združene vse OP sobe v enotni OP blok (6 OP dvoran, od tega 2 za urgenco) s skupnim recovery-jem in CIT-om, iz kirurško ginekološkega bloka sta bila preseljena porodna soba in ginekološko porodni oddelek ter centralna sterilizacija. Racionalnejša in optimalnejša ureditev ter razporeditev prostorov omogoča tudi boljšo organizacijo dela in racionalizacijo stroškov.

V vseh projektno investicijskih dokumentih Splošne bolnišnice Slovenj Gradec od 2005 dalje je bilo zapisano in poudarjeno zelo pomembno dejstvo, in sicer da bo 2. fazo investicije nujno nadaljevati takoj po zaključeni 1. fazi, saj je celotna investicija že vse od 1992 namenjena sanaciji dotrajanega, nefunkcionalnega, delovno, bivalno in sanitarno neustreznega ter konstrukcijsko in potresno nevarnega obstoječega kirurško ginekološkega bloka.

2. faza investicije vključuje nov objekt B in vmesni objekt F:

- rušitev kirurško ginekološkega bloka in gradnja novega objekta B na istem mestu z istim namenom in oddelki za kirurške, travmatološke in ortopedske bolniške oddelke, ambulantno in urgentno službo, fizioterapijo, itd. – objekt B;
- vmesni objekt F z glavnimi vhodi, pedagoškim programom, dvonamenskim zakloniščem, itd – objekt naj bi zapolnjeval prostor med objektoma C in B.

V skoraj 60 let starem objektu, ki je dokazano potresno in konstrukcijsko neustrezen (2002 pridobljeni dve neodvisni izvedenski mnenji), se razmere zaradi dotrajanosti instalacij, zamakanj in odpadajočih ometov iz leta v leto slabšajo. Na hodnikih se pojavljajo razpoke in posedanja. Konstrukcijska nestabilnost in potresna nevarnost je lahko tudi posledica nesorazmernih dimenzij objekta, saj je dolg preko 90 m, širok le 13 m in visok preko 20 m (K+P+4N+podstrešje), pa tudi »utrujenosti« vgrajenih materialov ter predvsem razpadajočih cevni razvodov vodovoda, odtokov in cevi centralne kurjave. Električna napeljava je izvedena po standardih iz 60-ih let, nima ozemljitvenih vodov in nima ločenega močnostnega in agregatskega napajanja. Objekt je energetsko potraten. Stroški vzdrževanja se zelo povečujejo, higiensko-bivalne

razmere so povsem neustrezne, zaradi dotrajanosti celotne inštalacije (vodovod, kanalizacija, toplovod, elektrika) pa z manjšimi posegi ni več možno odpravljati vedno večjih napak. Prav tako niso ustrezni higiensko bivalni standardi, saj je za 30 postelj na voljo samo en sanitarni prostor. Slabe bivalne razmere ne omogočajo niti minimalnih strokovnih standardov ter zaradi morebitnega nadaljevanja neustreznih razmer z vidika medicinske stroke predstavljajo kritično mejo za pojavljanje nevarnih dogodkov. Onemogočajo opravljanje nadstandardnih storitev ter povečujejo odliv bolnikov iz geografske regije in zmanjšujejo priliv.

Končana 1. faza investicije z umestitvijo urgence v pritličje C+C2 je zahtevala novelacijo projektov za 2. fazo - za novogradnjo ambulantno/hospitalnega objekta B in povezovalnega objekta F (povezava med objektoma B in C). Novo idejno zasnovo (IDZ) je maja 2017 izdelal projektantski biro Studio Locus d. o. o., ki je bil pogodbeni izdelovalec PGD in PZI projektov za novogradnjo, obnovo in rekonstrukcijo objektov Splošne bolnišnice Slovenj Gradec v obdobju 2007–2014. Izdelana idejna zasnova IDZ je osnova za pripravo investicijske dokumentacije DIIP, PIZ in IP in za nadaljevanje projektiranja.

Investicija je bila junija 2018 ponovno prijavljena na Ministrstvo za zdravje v skladu s pozivom z dne 6. 3. 2018 »Priprava načrtov ravnanj s stvarnim premoženjem za leto 2019«. Z dopisom št. 4780-12/2018/103 z dne 13. 2. 2019 je Ministrstvo za zdravje zavrnilo prijavo z razlogom, da nepremičnine niso v skladu z določbo 8. člena Uredbe o stvarnem premoženju države.

V FN2019 je bila vključena izdelava PGD in PZI projektov (sredstva Splošne bolnišnice Slovenj Gradec) za rušitev in nadomestno gradnjo objekta ekonomske stavbe "Klošter" (št. stavbe 974, leto izgradnje 1896; najstarejši objekt bolnišnice, tudi konstrukcijsko in statično povsem dotrajan objekt (lesene medetažne plošče, vertikalne razpoke, dotrajana vsa instalacija, itd.). Zgrajen nadomestni objekt (2020–2021) bo omogočal preselitev dejavnosti in služb, ki delujejo v bivalno in sanitarno neustreznem ter konstrukcijsko in potresno nevarnem obstoječem kirurškem bloku, in tako omogočil njegovo porušitev ter nadomestno gradnjo novega objekta »objekt B«.

Na podlagi navedenega se postavlja vprašanje, kdaj se bo začela novogradnja-nadomestna gradnja objekta B in F Splošne bolnišnice Slovenj Gradec, ki je zelo nujna.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Vladi Republike Slovenije, da vprašanje prouči in v skladu s četrtem odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) nanj v roku 30 dni odgovori.

Predlog sklepa je bil SPREJET (27 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 28 jih je glasovalo ZA, nihče ni glasoval PROTI).

- - -

Po elektronski pošti 13. 6. 2019 so državne svetnice in svetniki prejeli odgovor Vlade Republike Slovenije na pobudo državnega svetnika Cvetka Zupančiča v zvezi s poenotenjem ugotavljanja dohodka iz kmetijske dejavnosti za potrebe določitev statusa kmeta po Zakonu o kmetijskih zemljiščih.

- - -

Po elektronski pošti 13. 6. 2019 so državne svetnice in svetniki prejeli odgovor Vlade Republike Slovenije na pobudo državnega svetnika Cvetka Zupančiča za ukinitve prispevka po 55a. členu Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju za nosilce dopolnilnih dejavnosti na kmetiji.

- - -

Po elektronski pošti 13. 6. 2019 so državne svetnice in svetniki prejeli odgovor Vlade Republike Slovenije na pobudo državnega svetnika Tomaža Horvata za zagotovitev proračunskih sredstev za (so)financiranje projekta prenove in novogradnje nekdanjih prostorov Zavoda za varstvo pri delu z namenom vzpostavitve boljših pogojev za dnevno bolnišnično in ambulantno zdravljenje bolnikov s krvnimi boleznimi v okviru Kliničnega oddelka za hematologijo Interne klinike Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana.

- - -

Po elektronski pošti 17. 6. 2019 so državne svetnice in svetniki prejeli skupni odgovor Ministrstva za notranje zadeve in Ministrstva za pravosodje na vprašanji državnega svetnika Bojana Kekca glede postopkov za izgon tujcev iz države v primeru hudih kaznivih dejanj in odvzema statusa begunca v primeru hudih kaznivih dejanj.

- - -

Po elektronski pošti 19. 6. 2019 so državne svetnice in svetniki prejeli odgovor Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo na vprašanja državnega svetnika Alojza Kovšce glede odprodaje terjatev fizičnih oseb.

- - -

Po elektronski pošti 20. 6. 2019 so državne svetnice in svetniki prejeli odgovor Vlade Republike Slovenije na vprašanji državnega svetnika Branka Tomažiča glede mobinga na službenih mestih v javni upravi.

- - -

Po elektronski pošti 21. 6. 2019 so državne svetnice in svetniki prejeli odgovor Ministrstva za zdravje na vprašanje in pobudo državnega svetnika Branka Tomažiča glede zagotavljanja pravice do izbire osebnega zdravnika, pravice do dostopa do zdravstvene obravnave in pravice do spoštovanja pacientovega časa v povezavi s pomanjkanjem in preobremenjenostjo družinskih zdravnikov ter dolgimi čakalnimi dobami.

- - -

Po elektronski pošti 27. 6. 2019 so državne svetnice in svetniki prejeli odgovor Ministrstva za finance na pobudo državnega svetnika Tomaža Horvata za spremembo veljavnih predpisov s področja vračila trošarin za energente, ki se uporabljajo za industrijski namen.

- - -

Predsednik Državnega sveta je pozval državne svetnice in svetnike, da v primeru nezadovoljstva z odgovorom na vprašanje ali pobudo podajo pisni predlog za dopolnitev odgovora oziroma podajo pisno pobudo za obravnavo odgovora pristojni komisiji.

S tem je bila 2. točka dnevnega reda zaključena.

Ker je bila 3. točka dnevnega reda umaknjena s predloga dnevnega reda, je Državni svet prešel na obravnavo **4. točke dnevnega reda:**

- **Predlog Mnenja k Letnemu poročilu Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije za leto 2018, EPA 611-VIII**

Letno poročilo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije za leto 2018 je objavljeno na spletni strani Državnega zbora in so ga državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti s sklicem seje.

Redno letno poročilo je obravnavala Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide. Mnenje komisije so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti s sklicem.

Predlog mnenja Državnega sveta k rednemu letnemu poročilu so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 28. 6. 2019.

Predstavnica Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, mag. Katja Rihar Bajuk, generalna direktorica Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela, je podala dodatno obrazložitev v zvezi z letnim poročilom.

Poročevalec Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide Tomaž Horvat je predstavil mnenje komisije.

Razpravljali so državne svetnice in svetniki dr. Matjaž Gams, Lidija Jerkič, Ladislav Rožič in mag. Marija Lah.

Dodatno obrazložitev je podal predstavnik Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, mag. David Klarič, namestnik generalnega direktorja Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog mnenja Državnega sveta:

Državni svet Republike Slovenije je na 20. seji 3. 7. 2019, na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13 in 75/16), sprejel naslednje

Mnenje

k Letnemu poročilu Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije za leto 2018

Državni svet **se je seznanil** z Letnim poročilom Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije za leto 2018, ki ga Državnemu zboru predložila Vlada Republike Slovenije.

Državni svet poročilo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju: Zavod) ocenjuje kot dobro strukturirano, pregledno, informativno in dobro podlago za odločanje ter socialni dialog na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja, saj so podatki, zapisani v njem, objektivni in lahko predstavljajo dobro protiutež določenim nepotrjenim informacijam o posameznih elementih delovanja sistema invalidskega in pokojninskega zavarovanja, ki krožijo v javnosti.

Državni svet na podlagi seznanitve s ključnimi poudarki iz poročila, tako z računovodskega kot poslovnega vidika, ugotavlja, da je Zavod kot nosilec in izvajalec sistema obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Republiki Sloveniji v letu 2018 dosegel in presegel večino načrtovanih ciljev. V primerjavi z letom 2017 se je znižal tudi delež stroškov delovanja Zavoda (0,71 %) in delež stroškov plač (0,43 %) v vseh odhodkih ZPIZ. Zavod poroča tudi o notranjih (lastna revizijska služba) in zunanjih kontrolah poslovanja (vsako leto revizijo izvede Računsko sodišče).

Zavod je v letu 2018 posloval likvidno, z izravnanimi prihodki in odhodki v višini 5.295.175.086 evrov, kar je 1,1 % nižje od načrtovanih oz. 3,5 % višje kot v letu 2017. Vse obveznosti je Zavod v letu 2018 poravnal v zakonskih rokih, brez zadolževanja, kar med drugim omogočajo tudi določbe 162. člena ZPIZ-2, v skladu s katerimi Republika Slovenija iz državnega proračuna in iz drugih virov zagotavlja sredstva za pokrivanje razlike med prihodki Zavoda iz prispevkov in iz drugih virov ter njegovimi odhodki (prihodki iz naslova dodatne obveznosti državnega proračuna so bili 2018 realizirani v višini 839.101.947 evrov).

Transforni prihodki, ki zajemajo tako tekočo kot dodatno obveznost Državnega proračuna, predstavljajo 20,8 % v vseh prihodkih Zavoda (skupaj 1.102.036.614 evrov) in vključujejo tudi sredstva Kapitalske družbe, d. d., v višini 50 milijonov evrov, medtem ko največji delež v skupni masi prihodkov predstavljajo davčni prihodki - prispevki za socialno varnost in drugi davki 78,7 % (75,7 % v letu 2017), kar predstavlja najvišji delež po letu 1996.

Preostali prihodki v strukturi prihodkov predstavljajo 0,5 %, kamor se med drugim uvrščajo dohodki iz naslova dividend v Zavarovalnici Triglav v višini 19.591.570 evrov. Ob tem Zavod navaja, da se je tržna vrednost delnic Zavarovalnice Triglav, d. d., v letu 2018 zvišala za skoraj 11 milijonov in znaša 237.449.828 evrov, kar predstavlja 25,6 %-ni delež v bilanci stanja. Kot pomembno naložbo Zavod izpostavlja tudi finančne

naložbe v Nepremičninski sklad PIZ, d. o. o., (103.182.783 evrov), katerega ustanovitelj in edini lastnik je Zavod.

Na odhodkovni strani je 99,3 % odhodkov Zavoda vezanih na pravice, ki jih določa ZPIZ-1, pri čemer v strukturi odhodkov največji delež odpade na pokojnine (84,4 %), drugi največji odhodek predstavljajo prispevki za zdravstveno zavarovanje (7,5 %), sledijo jim transferji za zagotavljanje socialne varnosti (4,5 %), kamor spada tudi letni dodatek, ter nadomestila iz invalidskega zavarovanja (2,8 %).

Zavod kot pomemben podatek izpostavlja delež posameznih odhodkov v primerjavi z BDP in poroča o zniževanju navedenih deležev pri vseh kategorijah odhodkov, ki se nahajajo pod mejo 10 %. Delež obveznosti državnega proračuna v BDP je 2,2 %, delež odhodkov za pokojnine iz naslova obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja je 9,68 %, delež odhodkov za vse pokojnine pa 9,73 %.

Državni svet izreka pohvale dobremu poslovanju Zavoda in njegovemu vodstvu in ob tem poudarja, da se velikokrat odgovornost za nadaljnje ukrepe na področju pokojninskega in invalidskega varstva prelaga na Svet Zavoda za pokojninsko invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju: Svet Zavoda), namesto da bi se rešitve iskalo tam, kjer bi se jih moralo – v okviru izvršne veje oblasti, med drugim pristojnega Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Ne Zavod ne Svet Zavoda po mnenju Državnega sveta nista tista, ki bi morala določati višino pokojnin ali spreminjati pogoje za delovanje sistema, saj sta zadolžena zgolj za izvrševanje oziroma nadzor nad izvrševanjem zakonodaje s tega področja.

Državni svet poudarja, da ima 27-članski Svet Zavoda, ki je s februarjem 2018 začel delovati v novi sestavi, jasno opredeljeno vlogo, ki jo po oceni vodstva Zavoda in Državnega sveta dobro opravlja. Kot je bil seznanjen Državni svet, je Svet ZPIZ v 2018 sprejel vse akte za delovanje Zavoda (finančni in kadrovski načrt, program dela) in podal pomembne predloge za spremembe posameznih segmentov sistema ali za sprejem odločitev, ki so pomembne za nadaljnji razvoj sistema. Vlado je na primer pozval k čimprejšnji pripravi zakonodaje o demografskem rezervnem skladu, prav tako pa tudi k dogovoru o uvedbi instituta enotnega in neodvisnega izvedenskega organa. Razpravljal je tudi o ureditvi priznavanja pravice do telesne okvare ter ureditvi področja poklicnih bolezni (poziv k pripravi Pravilnika o seznamu telesnih okvar in poklicnih bolezni), na kar sta večkrat v preteklosti opozorila tudi pristojna Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide ter Državni svet. Prav tako bo 2019, na pobudo Sveta Zavoda, po osmih letih izvedena uskladitev dodatka za pomoč in postrežbo ter invalidnin, in to za enak odstotek kot pokojnine, ne zgolj z inflacijo.

Zavod poroča o največjem številu zavarovancev od leta 1991 (2018 povprečno 939.149, kar je za 2,7 % več kot leto prej), pri čemer je prišlo do največjega porasta števila zavarovancev, ki so zaposleni pri pravnih osebah (za 3,5 % več). Hkrati Zavod poroča o drugi najnižji rasti povprečnega mesečnega števila uživalcev pravic v zadnjih 28 letih (dvig zgolj za 0,3 % v primerjavi z 2017, natančneje za 1618 uživalcev na povprečno mesečno 617.299 uživalcev starostne, predčasne, delne, invalidske, družinske in vdovske pokojnine iz obveznega zavarovanja; od tega dobrih 454.000 uživalcev starostne pokojnine, 2.600 uživalcev delnih pokojnin, slabih 80.000 uživalcev invalidskih pokojnin in 90.000 uživalcev družinskih in vdovskih pokojnin). Prejemnikov izplačila 20 %-ne predčasne ali starostne pokojnine je bilo v 2018 povprečno 7.543 (od tega 70 % iz zasebnega sektorja, 91 % vseh pa je bilo zaposlenih). Zvišala se je tudi dejanska upokojitvena starost pri novih uživalcih starostne pokojnine za 2 meseca

glede na leto 2017, zvišala se je povprečna dopolnjena pokojninska doba novih uživalcev pravic in izboljšalo se je razmerje med številom zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega zavarovanja (2018 je znašalo 1,52; 2017 pa 1,49).

Državni svet z zadovoljstvom sprejema navedene podatke in, tako kot Zavod, ugotavlja, da določbe ZPIZ-2 očitno dajejo določene pozitivne rezultate. Seznanjen je bil tudi s podatki o višanju števila prejemnikov 20 %-ne predčasne ali starostne pokojnine, ki jo prejme zavarovanec, ki že izpolnjuje pogoje za pridobitev pravice do predčasne ali starostne pokojnine, a ostaja vključen v obvezno zavarovanje s polnim delovnim oziroma zavarovalnim časom (2018 povečanje števila prejemnikov za 16,8 % na 7543 uživalcev; 38,0 odstotka žensk in 62,0 odstotka moških). Slednje po mnenju Državnega sveta kaže na to, da se ukrepi, ki gredo v smeri bonusov (tudi ugodnejša odmera starostne pokojnine), za zavarovance veliko bolj spodbudni in pozitivno vplivajo na sistem kot ukrepi v smeri malusov.

Državni svet v zvezi z nujnostjo ukrepanja v zvezi z nadaljnjim razvojem in vzdržnostjo sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja in posredno tudi z obremenitvami gospodarstva in zavarovancev z vidika prispevkov v navedeni sistem opozarja na slabšanje demografske slike Slovenije. Kot je bilo že večkrat opozorjeno, bi morali ukrepe za zagotovitev nadaljnje vzdržnosti sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja začeti sprejemati čim prej. Sistem je sicer po oceni Državnega sveta trenutno iz različnih vzrokov še vzdržen (visoka gospodarska rast in posledično večja stopnja zaposlenosti in prilivov iz naslova prispevkov za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje; prodaja t. i. državne srebrnine, ki omogoča večje prilive v proračun in s tem tudi odlive v blagajno pokojninskega in invalidskega zavarovanja itd.), a projekcije glede staranja prebivalstva, pa tudi podatki o še vedno intenzivnem odlivu mladih in visoko usposobljenih kadrov v tujino (na leto od 5.000–8.000 odhodov, od tega 1.000 najbolj izobraženih mladih), bi nas morali resno skrbeti.

Državni svet poudarja, da je treba že zdaj razmišljati dolgoročno in uvajati ukrepe, ki bodo pripomogli k vzdržnosti sistema. Na primer poskrbeti, da bodo mladi, tudi če začasno odidejo v tujino, slej ko prej prišli nazaj v Slovenijo, oziroma že v osnovi z boljšimi pogoji za življenje in zaposlitev poskrbeti, da v tujino sploh ne bodo odhajali (kot primer dobre prakse iz tujine je bila izpostavljena Kitajska).

Državni svet je bil seznanjen tudi s kadrovsko problematiko Zavoda, ki je imel konec leta 2018 795 zaposlenih. Slednji se je sicer moral v letu 2018 soočiti s kar 59 prenehanji delovnih razmerij (20 upokojitev in 25 rednih odpovedi kot posledice odpiranja trga; od tega jih je kar 32 delalo na področju izvajanja zavarovanja). Zavod v zvezi s kadri posebej izpostavlja težave pri pridobivanju strokovnjakov deficitarnih poklicev s področja informacijskih tehnologij in zdravnikov izvedencev, saj zaposlitev v javni upravi za navedene kadre tako zaradi nizkih plač kot pogojev za delo ni zanimiva.

Državni svet ugotavlja, da so bili v razpravi pristojne Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide zavrtnjeni večkrat izraženi očitki različnih mednarodnih in evropskih organov (OECD in Evropske komisije), ki Slovenijo opozarjajo, da premalo intenzivno posega v sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja, saj so zadnje spremembe zakonodaje spremenile pogoje upokojevanja precejšnjemu številu ljudi in s tem tudi bistveno vplivale na vzdržnost celotnega sistema, kar kažejo podatki iz poročila Zavoda. Nenazadnje so že v pripravi nove spremembe zakonodaje s področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja, kar pa

bo po oceni Državnega sveta ponovno terjalo pripravljenost vseh strani socialnih partnerjev na dialog glede posameznih rešitev. Državni svet je bil seznanjen, da med socialnimi partnerji že v fazi osnutka zakonskih sprememb prihaja do nesoglasij, zlasti glede možnosti dviga upokojitvene starosti na 67 let, ob ohranitvi pogoja 40 let zavarovalne dobe za upokožitev in polno pokojnino. Pri tem je bilo po eni strani opozorjeno, da ne gre toliko za vprašanje starosti, pri kateri se bodo zavarovanci upokojevali, ampak za vprašanje višine pokojnin, ki jih bodo prejeli. V povprečju namreč živimo vedno dlje, prepozno vstopamo na trg dela in ga prezgodaj zapuščamo, aktivnih zavarovancev pa je v primerjavi z uživalci pravic premalo. Po drugi strani pa lahko na zaježitev vala prezgodnjega upokojevanja bistveno vplivajo tudi dobri pogoji za delo (delovno okolje, prilagojeno potrebam starejših) in intenzivirano informiranje zavarovancev o posledicah predlaganih bodočih sprememb sistema. Ljudje se namreč velikokrat ustrašijo besede »reforma«, zaradi česar lahko tudi po nepotrebnem hitijo v pokoj, ne da bi bili dobro seznanjeni s tem, kar jim prinaša prihodnost.

Zavod v zvezi z navedenim odgovarja, da se je razmerje med številom zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega zavarovanja, ki je 2017 znašalo 1,49, 2018 rahlo izboljšalo in povečalo na 1,52. K temu trenutno pripomorejo dobre razmere na trgu dela (več zaposlovanja in višje plače), hkrati pa tudi izboljšana struktura mladih zavarovancev, zaradi možnosti, da se jim priznava pokojninska doba na podlagi prispevkov, ki se jih v blagajno pokojninskega in invalidskega zavarovanja vplačuje na podlagi dohodkov iz naslova opravljanja študentskega dela. Po drugi strani Zavod izpostavlja drugo plat višje gospodarske rasti in s tem večje delovne intenzivnosti ter višjih plač. Vse navedeno namreč prek usklajevanja višine pokojnin posredno vpliva tudi na odhodke iz blagajne pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Državni svet kot pomemben element sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja prepoznava tudi različne vrste nadomestil (nadomestila za čas poklicne rehabilitacije, začasna nadomestila, nadomestila za invalidnost in delna nadomestila (delne invalidske pokojnine po ZPIZ-1) za delo s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno), katerih višina se je 2018 gibala med 149,52 evra in 565,59 evra, odvisno od tega, v katero kategorijo je bil uvrščen prejemnik nadomestila.

Zavod poroča tudi o obračanju trenda v zvezi z nadomestili iz invalidskega zavarovanja. Povprečno število prejemnikov navedenih nadomestil je več kot 10 let padalo, aktualni podatki za 2019 pa kažejo, da se ta trend ustavlja oziroma da bo prišlo celo do zvišanja števila prejemnikov, kar je lahko posledica višje pokojninske dobe in starosti ter bo lahko pomembno vplivalo na odhodke pokojninske blagajne, tako kot se že kažejo vplivi staranja populacije na odhodke zdravstvene blagajne.

Državni svet izpostavlja tudi področje invalidnin za telesne okvare, ki se jih na podlagi ZPIZ-2 priznava samo še v primeru poškodbe pri delu ali poklicne bolezni. Zavod poroča, da se je povprečno število uživalcev invalidnine za telesno okvaro v letu 2018 v primerjavi z letom 2017 zmanjšalo za 4,6 %. Mesečne invalidnine za telesne okvare, nastale zaradi posledic poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, izplačane v letu 2018, so znašale od 41,46 do 99,48 evra. Vsako leto se število prejemnikov po ZPIZ, ZPIZ-1 in ZPIZ-2 zmanjša za 5 %, trenutno jih je še približno 44.000. Državni svet poudarja, da gre za pomemben segment varstva invalidov, zato poziva, da naj se ob naslednjih spremembah zakonodaje prenove in sistematično uredi tudi to področje, saj trenutna ureditev osebe s telesnimi okvarami, ki so slednje pridobile izven dela, postavlja v neenak položaj s prejemniki invalidnin zaradi telesnih okvar, pridobljenih na delovnem

mestu ali zaradi poklicnih bolezni. Državni svet predlaga, da se sistem po novem uredi tako, da sledi praksi izplačil dodatka za pomoč in postrežbo (ZPIZ je v vlogi izplačevalca, nato pa dobi sredstva povrnjena iz proračuna, saj gre za neke vrste socialni transfer).

Državni svet ugotavlja, da je bila povprečna mesečna bruto starostna pokojnina, izplačana v obdobju januar–december 2018, od primerljive v enakem obdobju leta 2017, višja za 3,1 % in je znašala 643,36 evra, pri tistih, ki so dosegli delovno dobo 40 let, pa je pokojnina znašala v povprečju 834,53 evra. Slednje kaže na to, kako pomemben vpliv imajo na višino pokojnin dosežena pokojninska doba ter bonusi. Zavod poroča o tem, da je bilo med tistimi, ki so se v letu 2018 starostno upokojili, 70 % moških in 84 % žensk s 40 leti pokojninske dobe. Leta 2018 je povprečna doba prejemanja pokojnine za ženske znašala 24 let in 9 mesecev, pri moških pa 18 let.

Najnižja starostna oziroma invalidska pokojnina uživalca, ki je dopolnil pokojninsko dobo, predpisano za pridobitev pravice do starostne pokojnine pri najnižji starosti, t. i. zagotovljeno pokojnino na podlagi novele ZPIZ-2C, je na podlagi dveh lanskih uskladitev pokojnin decembra 2018 po podatkih Zavoda znašala 516,62 evra. Najvišja izplačana neto starostna pokojnina pa 2.767,03 evra.

Državni svet v zvezi s tem izpostavlja vprašanje gmotnega položaja upokojencev, zlasti v enočlanskih gospodinjstvih, v katerih prevladujejo ženske, saj je prag tveganja revščine 2018 po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije postavljen na meji 7.946 evrov/leto oz. 662 evrov/mesec. Državni svet dodatno opozarja, da gredo trendi v smeri zgoščevanja najnižjih pokojnin, kar je lahko zaskrbljujoče.

Zavod pojasnjuje, da poročilo za leto 2018 ne vključuje podrobnejše analize revščine med upokojenci, ker se slednjo po dogovoru na Svetu Zavoda na podlagi razpisa Zavoda izvaja zgolj vsakih nekaj let, za kar so tudi rezervirana določena finančna sredstva v bilancah Zavoda. Slednji dodatno pojasnjuje, da težko sam spremlja gibanje revščine med upokojenci, ker nima dostopa do podatkov o drugih dohodkih upravičencev do pokojnine. Se je pa Zavod strinjal z oceno, podano na pristojni Komisiji Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, da so enočlanska gospodinjstva (zlasti ženske) tista skupina, ki bi morala biti deležna posebne pozornosti z vidika zaščite pred pastjo revščine.

Zavod ob tem poroča tudi o realnem povečanju pokojnin leta 2018 za 1,4 %, kar je med drugim posledica dveh izvedenih uskladitev pokojnin (redna v višini 2,2 % v skladu z ZPIZ-2 ter izredna uskladitev aprila 2018 v višini 1,1 % v skladu z ZIPRS1819). Hkrati pojasnjuje, da se je z dosedanjimi rednimi in izrednimi uskladitvami v letih po krizi skupaj izvedlo že za 7,2 % uskladitev, leta 2019 pa se predvideva še izredna uskladitev za 1,5 %. Slednje naj bi po oceni Zavoda pokrilo razliko, ki je nastala v času interventnih ukrepov, ko se pokojnine niso ali pa so se zgolj delno usklajevale. Vsem upokojencem je bil 2018 že izplačan tudi letni dodatek (v petih različnih zneskih, v razponu od 100 do 410 evrov, v odvisnosti od višine pokojnine).

Državni svet na podlagi poročila Zavoda ugotavlja, da se je 2018 izboljšalo tudi razmerje med povprečno neto starostno pokojnino in povprečno neto plačo, in sicer na 58,5 odstotka (2017 58,4 %). Razmerje med povprečno starostno pokojnino brez sorazmernih delov pokojnin in delnih pokojnin ter povprečno neto plačo je 2018 znašalo 65,7 % (65,4 % leta 2017), razmerje med povprečno starostno pokojnino brez

sorazmernih delov pokojnin in delnih pokojnin z dopolnjenimi 40 ali več leti pokojninske dobe in povprečno neto plačo pa 75,6 % (76,2 % leta 2017). Zavod meni, da gre za relativno visok odstotek, pri čemer Državni svet izpostavlja tudi element višine plač, ki je podlaga za navedeno primerjavo.

Državni svet ugotavlja, da je Zavod leta 2018 skupaj rešil 426.961 različnih zahtevkov za uveljavljanje in varstvo pravic ter tako presegel načrtovano število rešenih zahtevkov za leto 2018 za 0,6 %. Leta 2018 je začel tudi z izpolnjevanjem obrazcev M4 na podlagi t. i. REK obrazcev (obrazci za obračun prispevkov) za 2017, ki so jih predložili delodajalci za svoje zaposlene v delovnem razmerju. Državni svet ob tem opozarja, da je ključnega pomena, da delodajalci pravilno in natančno izpolnjujejo REK obrazce, saj lahko napake bistveno vplivajo na končen izračun pravic zavarovancev. Državni svet je bil ob tem seznanjen z najbolj pogostimi napakami pri izpolnjevanju navedenih obrazcev. Zavod pojasnjuje, da je navedenih napak trenutno zgolj 0,3 %, od tega jih je 98 % posledica nepravilnega sporočanja obdobja prejemanja dohodkov zavarovancev glede na vključenost v zavarovanje (slednje se sproti odpravlja), 2 % napak pa se nanaša na nepravilen zapis višine dohodkov.

Zavod ob tem dodatno pojasnjuje, da je 2018 poskrbel tudi za informatizacijo izvajanja določb 134.a člena ZPIZ-2, v skladu s katerim Zavod ugotavlja, za katere zavarovance delodajalec ni predložil obrazca REK in o tem obvešča zavarovance, delodajalce, Finančno upravo Republike Slovenije in Inšpektorat Republike Slovenije za delo, kar zagotavlja višjo stopnjo zaščite pravic zavarovancev.

Zavod poroča tudi o dodatni izpopolnitvi vsebine matične evidence zavarovancev s podatki o obdobjih zavarovanja in podatki o osnovah (leta 2018 že na ravni 98,4 %, leta 2017 na ravni 97,2 %), ki služi za izračun pravic zavarovancev. Zavod poroča tudi o 427.000 rešenih zahtevkih in storitvah, obenem pa tudi o zaznanem porastu števila prošenj za informativne izračune (2018 prejetih 103.421 in izdanih 100.598 informativnih izračunov), kar predstavlja vedno večjo obremenitev zaposlenih na Zavodu, tako z vidika reševanja kot zahtevnosti podajanja informacij strankam. Število prejetih zahtevkov za informativni izračun je že skoraj primerljivo s številom prejetih zahtevkov o pravicah iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja (124.733 leta 2018).

Državni svet je bil seznanjen, da so pristojno Komisijo Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide zanimali vzroki za tako veliko povpraševanje po informativnih izračunih, glede na to, da mora Zavod na podlagi šestega odstavka 140. člena ZPIZ-2 zavarovancu, ki v koledarskem letu dopolni 58 let starosti, po uradni dolžnosti poslati informacijo o pričakovani višini njegove predčasne oziroma starostne pokojnine ter predvidenem datumu izpolnitve pogojev po določbah ZPIZ-2. Državni svet ugotavlja, da je Zavod v zvezi z navedenim pristojni komisiji Državnega sveta pojasnil, da pri izdaji informativnih izračunov v prvi fazi ne upošteva osebnih okoliščin posameznika (otroci, služenje vojaškega roka ipd.), zato se zgodi, da posamezen zavarovanec vloži zahtevo za izdajo informativnega izračuna večkrat, vsakič z novimi, dodatnimi informacijami kot podlago za informativni izračun pravic. Posledično si Zavod prizadeva najti rešitev, kako trenutni naval zahtev za informativne izračune vsaj malo omejiti. Zavod dodatno pojasnjuje, da je z izvajanjem šestega odstavka 140. člena ZPIZ-2 letos pričel šele zdaj, ko so izpolnjeni vsi pogoji za izdajo informativnih izračunov (npr. objavljeni valorizacijski količniki).

Državni svet kot možno rešitev za razbremenitev zaposlenih v povezavi z informativnimi izračuni izpostavlja nadgradnjo obstoječega hitrega izračuna pokojnine, ki je dostopen na spletni strani Zavoda. Slednji poroča, da je še junija 2019 predviden zagon klicnega centra in prenovljene spletne strani Zavoda, na kateri bo omogočen dostop do dveh vrst izračunov – bolj splošnega (zgolj predviden čas upokojitve in okvirna višina pokojnine), predvidoma naslednje leto pa tudi že do bolj poglobljenega izračuna (možen bo (z geslom zaščiteno) vpogled zavarovanca v osebno informativno evidenco, z možnostjo vnosa predvidenih dohodkov posameznika v prihodnje, kar bo omogočilo natančnejši izračun pričakovanega zneska posameznikove pokojnine). Navedena rešitev je del evropskega projekta z naslovom »Moje delo.Moja pokojnina« (angl. »My Work.My Pension«), v katerem Zavod sodeluje skupaj z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Zavod tudi sicer nadaljuje z digitalizacijo svojega poslovanja (e-dosjeji, zelo malo papirnega poslovanja itd.).

Državni svet je predlagano mnenje SPREJEL (24 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 24 jih je glasovalo ZA, nihče ni glasoval PROTI).

S tem je bila 4. točka dnevnega reda zaključena.

5. točka dnevnega reda:

- **Predlog Mnenja k Poročilu o izvajanju evropske kohezijske politike 2014–2020 za obdobje januar 2014–marec 2019 (Cilj: naložbe za rast in delovna mesta) in k Poročilu o izvajanju Akcijskega načrta za pospešitev črpanja sredstev iz Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020**

Poročilo o izvajanju evropske kohezijske politike 2014–2020 za obdobje januar 2014–marec 2019 (Cilj: naložbe za rast in delovna mesta) in Poročilo o izvajanju Akcijskega načrta za pospešitev črpanja sredstev iz Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti s sklicem seje.

Poročili sta obravnavali Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj ter Interesna skupina lokalnih interesov. Skupno poročilo komisije in interesne skupine so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti s sklicem seje.

Predlog mnenja Državnega sveta so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 28. 6. 2019.

Besedo je imel predstavnik Službe Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, mag. Bojan Suvorov, direktor Urada za kohezijsko politiko.

Predstavnik Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj ter Interesne skupine lokalnih interesov, državni svetnik Dušan Strnad, je predstavil skupno poročilo komisije in interesne skupine.

Razpravljali so državni svetniki Franc Golob, Dušan Strnad, Franci Rokavec in Davorin Terčon.

Predstavnik Službe Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, mag. Bojan Suvorov, direktor Urada za kohezijsko politiko, je podal dodatno obrazložitev.

Pred glasovanjem o predlogu mnenja Državnega sveta je svoj glas obrazložil državni svetnik dr. Matjaž Gams.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog mnenja Državnega sveta:

Državni svet Republike Slovenije je na 20. seji 3. 7. 2019, na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13 in 75/16), sprejel naslednje

M N E N J E

k Poročilu o izvajanju evropske kohezijske politike 2014–2020 za obdobje januar 2014–marec 2019 (Cilj: naložbe za rast in delovna mesta) in k Poročilu o izvajanju Akcijskega načrta za pospešitev črpanja sredstev iz Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020

Državni svet **se je seznanil** s Poročilom o izvajanju evropske kohezijske politike 2014–2020 za obdobje januar 2014–marec 2019 in Poročilom o izvajanju Akcijskega načrta za pospešitev črpanja sredstev iz Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (v nadaljevanju: poročili), s katerima se je Vlada Republike Slovenije seznanila na seji 6. 6. 2019.

Republika Slovenija v finančnem obdobju 2014–2020 razpolaga s 3,312 milijarde evrov, od tega je 159,8 milijonov evrov namenjenih instrumentu za povezovanje Evrope (CEF ali IPE), 64 milijonov evrov za programe Evropskega teritorialnega povezovanja, 20,5 milijonov evrov Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve za potrebe Sklada za evropsko pomoč najbolj ogroženim ter 3,067 milijarde evrov za izvajanje Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP EKP; 914 milijonov evrov za Kohezijski sklad, 1,416 milijarde evrov za ESRR, 718 milijonov evrov za ESS in 18,4 milijonov za Pobudo za zaposlovanje mladih). Čeprav je trenutno predvideno, da bo Slovenija v finančnem obdobju 2021–2027 upravičena do 2,8 milijarde evrov, bo šele z zaključkom pogajanj o naslednjem večletnem finančnem okviru gotova višina nacionalne ovojnice.

Do konca maja 2019 je Služba Vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (SVLRK) iz naslova OP EKP izdala za okoli 77 % odločitev o podpori oz. je bilo dodeljenih 2,4 milijarde evrov, od tega so bile podpisane pogodbe za več kot 4.000 projektov v višini 1,96 milijarde evrov (64 %). Iz slovenskega proračuna je bilo izplačanih 782 milijonov evrov (25 %) razpoložljivih sredstev ter na EK poslanih zahtevkov iz proračuna EU v višini 722 milijonov evrov (24 %). Krivulja črpanja EU sredstev od 2005 dalje kaže na počasnejše črpanje sredstev na začetku vsakega finančnega obdobja ter pospešeno črpanje ob njegovem koncu ter na začetku naslednjega sedemletnega finančnega obdobja. Slovenija je neto prejemnica sredstev iz EU, saj je v obdobju od 2005 do zdaj prejela za 3,355 milijarde evrov več sredstev iz

proračuna EU, kot je vanj vplačala. Slovenija, ki je 2017 iz naslova EKP po podatkih Ministrstva za finance prejela 102 milijona evrov, ima do konca 2023 čas za črpanje preostalih 2,285 milijarde evrov sredstev (pravilo $n+3$, po katerem se sredstva lahko porabljajo 3 leta po koncu finančnega obdobja). SVLRK mesečno objavlja stanje na področju izvajanja evropske kohezijske politike (EKP) in vsa kvartalna poročila, prav tako so na enem mestu objavljeni aktualni, pretekli in napovedani razpisi aktualnega programskega obdobja (www.eu-skladi.si/sl/razpisi).

Državni svet je bil seznanjen, da je bil Dogovor za razvoj regij v višini 56 mio evrov dodatno vključen v OP EKP. Njegovo izvajanje poteka tako, da se občine oz. regije dogovarjajo o delitvi sredstev za projekte. V okviru teritorialnih dialogov v Vzhodni kohezijski regiji in Zahodni kohezijski regiji je smiselno, da dogovori vodijo tudi v združevanje projektov, s čimer dosegajo večjo finančno kapaciteto in s tem večjo možnost podpore. Odločbe o podpori se skušajo čim prej rešiti in v tej luči so se kadrovske okrepila tudi resorna ministrstva (okolje in prostor, infrastruktura in gospodarski razvoj in tehnologija).

Vlada je glede na stanje črpanja sredstev EU in na pobudo številnih deležnikov, tudi Državnega zbora in Državnega sveta, 6. 12. 2018 sprejela Akcijski načrt za pospešitev črpanja sredstev iz OP EKP, ki aktivnosti osredotoča predvsem v zmanjšanje razkoraka med izplačili iz državnega proračuna in povračili iz proračuna EU, optimizacijo delovanja informacijskih sistemov (eMA), finančne instrumente (letos bo realizirana druga tranša vplačila), sočasno izvedbo dodeljevanja sredstev EU in postopkov oddaje javnih naročil pri uporabnikih proračuna (pogojna klavzula v javnem naročilu, da se pogodba lahko sklene takrat, ko se zagotovijo sredstva), prednostno obravnavo načrtovanih operacij v postopkih okoljske presoje pri Ministrstvu za okolje in prostor ter ARSO, teritorialne pristope. Prav tako so posebej opredeljene operacije z večjim finančnim vplivom, ki v daljšem časovnem obdobju ne dosegajo tehtnejše realizacije, ter specifične težave po posameznih prednostnih oseh in predvidene rešitve.

Državni svet pozdravlja odločitev Vlade, da sprejme akcijski načrt za pospešitev črpanja sredstev EU, ki že nakazuje na napredek in na to, da smo zdaj v intenzivnem obdobju. Pričakuje se, da bomo, ne glede na zaznane težave, počrpali vsa razpoložljiva sredstva. Za uspešnost črpanja sredstev EU je ključnega pomena usklajeno delovanje vseh deležnikov, od države, občin do izvajalcev, ki so vsi soodgovorni za učinkovito izvajanje evropske kohezijske politike. Prav tako je smiselno sodelovanje po načelu od spodaj navzgor. Glede na dosedanje prakso velikih oscilacij dinamike črpanja sredstev EU mora država vložiti več navora v pravočasno pripravo na novo programsko obdobje, za katero se ponovno pričakuje, da bo Slovenija neto prejemnica.

V zvezi z zaostanki pri črpanju sredstev EU se je postavilo vprašanje primerjave dinamike črpanja sredstev EU v Sloveniji in v drugih državah članicah in s tem povezanim (zamaknjenim) ciklom gospodarskega razvoja. V zvezi z vprašanjem, ali je to posledica nacionalnih birokratskih ali evropskih pravil in predpisov, SVLRK pojasnjuje, da je bil normativni okvir za aktualno programsko obdobje postavljen šele decembra 2013, kar je ključen razlog za zamude, ki so značilne tudi za druge države članice. Razlog za zamude je treba iskati tudi v izvajanju OP EKP po pravilih in tudi prilaganju večjim spremembam finančne zakonodaje, s katerimi se srečujemo v vsaki novi finančni perspektivi. Na junijskem zasedanju odbora za spremljanje OP EKP je predstavnica Evropske komisije pojasnila, da je Slovenija po uspešnosti črpanja sredstev v povprečju držav članic. Je pa glede programiranja nove perspektive na

vidiku nekaj odprtih vprašanj, kot je brexit (finančni okvir) in odločanje o normativnem okviru (splošne uredbe in sektorske uredbe za posamezne sklade), o katerem bosta dokončno odločala Evropski parlament in Evropska komisija v novi sestavi.

Medtem ko so v aktualni finančni perspektivi EU sredstva predvsem usmerjena v t. i. mehke vsebine, so na lokalnem nivoju bistveno večje potrebe po financiranju t. i. trdih vsebin oz. investicij v infrastrukturo (npr. vodo-oskrba, odpadne vode, cestna infrastruktura, gradnja kulturnih domov), ki ima večje multiplikativne učinke in je tudi pogoj za razvoj ostalih segmentov družbe, tudi novih delovnih mest in produktov (mehke vsebine). Lokalna okolja težko razumejo, da ima v okviru evropske kohezijske politike gradnja kolesarskih stez prednost pred gradnjo kanalizacije kot ene od osnovnih dobrin sodobne civilizacije. Po mnenju Državnega sveta je nujno, da slovenska pogajalska skupina pri kreiranju prihodnje politike EU odločneje zagovarja razvojne potrebe države in temu ustrezno izpogaja programske vsebine in opredeli razvojne cilje, ki so v našem nacionalnem interesu. Pri opredeljevanju vsebin je treba upoštevati tudi velikost občin (mestne občine, občine s sedeži upravnih enot in ostale občine) in jih na nivoju EU ustrezno zastopati.

Državni svet izpostavlja vprašanje neuspešno izkoriščene priložnosti financiranja naložb v okviru Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI). Pri tem je bil seznanjen, da naj bi bila 3. razvojna os, na katero gradnjo na Koroškem čakajo že leta, predmet financiranja v okviru naslednje finančne perspektive.

Državni svet poudarja, da teritorialna delitev Slovenije na Vzhodno kohezijsko regijo in Zahodno kohezijsko regijo kaže na velike notranje razvojne razlike. Mestna občina Ljubljana kot statistično zelo razvito evropsko mesto (dosega 110 % razvitost glavnih mest držav članic) bistveno odstopa od razvitosti ostalih občin oz. območij Zahodne kohezijske regije (npr. občina Dobropolje, Posočje). Posledično manj razvita območja znotraj razvite Zahodne kohezijske regije nimajo enakih možnosti za razvoj, kot jih imajo območja oz. občine Vzhodne kohezijske regije, ki je upravičena do več sredstev EU. Čeprav bi morala država s sistemom financiranja občin ta razkorak zmanjšati, se to ne dogaja. V zvezi s teritorialno delitvijo je bil Državni svet seznanjen, da glavnega mesta tehnično ni moč izločiti zaradi skupne evropske statistične klasifikacije teritorialnih enot, na podlagi katere mora imeti regija na ravni NUTS 2 najmanj 800.000 prebivalcev. Prav tako je bilo pojasnjeno, da se država zaveda problema razvojnih razlik znotraj kohezijskih regij in išče rešitve v okviru pogajanj na nivoju EU za pričakovan izpad sredstev ESS in ESRR za Zahodno kohezijsko regijo ter v okviru iskanja dodatnih nacionalnih sredstev.

Čeprav je možno do konca 2023 črpati sredstva EU oz. izvajati OP EKP, je zadnje leto zelo kritično za pravočasno realizacijo investicijskih projektov na ravni občin (npr. gradnja komunalne infrastrukture), ki so finančno tudi zahtevni (npr. 5 do 10 mio evrov) in zaradi zapletenih in dolgotrajnih postopkov pridobivanja dokumentacije in soglasij zahtevajo ustrezen čas. Državni svet meni, da je treba pospešiti postopke in občinam omogočiti čim prejšnjo (s čim manj pogojnimi klavzulami) izvedbo razpisov. Poleg tega Državni svet opozarja, da se dogaja, da so občine primorane plačevati izvajalcem odškodnino zaradi zamud pri izplačilih, ki pa jih niso same povzročile. V zvezi s tem je bilo pojasnjeno, da je z akcijskim načrtom z namenom pospeševanja izvedbe projektov in zmanjševanja razlik med podpisanimi pogodbami in plačili možno sočasno zagotoviti izvedbo postopkov, je pa bolje, da se administrativna dela opravijo prej in da se začne izvedba na podlagi jasne finančne slike.

Medtem ko se je država zavezala do 2022 zagotoviti odvajanje in čiščenje komunalne odpadne vode v aglomeracijah z manj kot 2000 PE, je ta cilj glede na finančno podhranjenost občin, pomanjkanje sredstev države in nedosegljivost sredstev EU neuresničljiv. Postavlja se vprašanje, zakaj si država zadaja neuresničljive cilje.

Predlog mnenja je bil SPREJET (28 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 28 jih je glasovalo za, nihče pa ni bil PROTI).

S tem je bila 5. točka dnevnega reda zaključena.

6. točka dnevnega reda:

– Predlog Sklepov k obravnavi Problematike lahke frakcije odpadkov

Pobudo Skupnosti občin Slovenije v zvezi s problematiko lahke frakcije odpadkov so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti s sklicem seje.

Problematiko lahke frakcije odpadkov sta obravnavali Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj ter Interesna skupina lokalnih interesov. Skupno poročilo komisije in interesne skupine so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti s sklicem.

Predlog sklepov Državnega sveta k obravnavi Problematike lahke frakcije odpadkov so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 28. 6. 2019.

Predstavnik Skupnosti občin Slovenije, dr. Gregor Hudrič, direktor občinske uprave občine Jesenice, je predstavil vsebino pobude.

Predstavnik Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj ter Interesne skupine lokalnih interesov, državni svetnik mag. Marko Zidanšek, je predstavil skupno poročilo komisije ter interesne skupine.

Razpravljajal je državni svetnik Franci Rokavec.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog sklepov:

Državni svet Republike Slovenije je na 20. seji 3. 7. 2019, na podlagi prvega odstavka 97. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) in prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 – ZFDO-F in 81/18 – odl. US), sprejel naslednja

S K L E P A

k obravnavi problematike lahke frakcije odpadkov

- 1. Državni svet se je seznanil s problematiko lahke frakcije odpadkov, ki se je začela kopičiti na centrih za ravnanje z odpadki, ker za njeno končno rabo v Sloveniji na ravni države ni rešitve.**

2. Vlada Republike Slovenije naj čim prej pristopi k aktivnemu reševanju problematike kopičenja lahke frakcije odpadkov in pri tem sledi predlogom županj in županov slovenskih občin ter slovenske stroke.

Obrazložitev:

Državni svet se je na pobudo Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj ter Interesne skupine lokalnih interesov seznanil s pozivom Skupnosti občin Slovenije k podpori (kratkoročnim in dolgoročnim) rešitvam problematike lahke frakcije odpadkov, ki jo naslavlja slovenske županje in župani. Kot ugotavlja Državni svet, je župan Občine Jesenice (pobudnik skupnega nastopanja županov, ki se soočajo s podobnimi težavami kopičenja lahke frakcije odpadkov na regionalnih centrih za ravnanje z odpadki) s problematiko seznanil tudi Ministrstvo za okolje in prostor, ki očitno rešitve ne vidi, saj je bil prvi odziv ministra, da naj dvignejo cene storitev. V občini Jesenice, kjer zasebni koncesionar odlaga lahko frakcijo na odlagališču Mala Mežakla (občinsko zemljišče), se je nakopičilo za okoli 10.000 ton lahke frakcije, ki povzroča tudi neznosen smrad, ki se širi na bližnjo bencinsko črpalko v neposredni bližini meje z Avstrijo in s tem kazi podobo Slovenije kot zelene in okolju prijazne dežele. V Združenju mestnih občin Slovenije se pridružujejo pozivu in poudarjajo nujnost prioritetnega in operativnega reševanja problematike, ki se vedno bolj širi v slovenskem prostoru.

Državni svetniki so se seznanili tudi s stališčem Gospodarskega interesnega združenja centrov za ravnanje z odpadki, ki združuje osem centrov za ravnanje z odpadki, ki predstavljajo okoli 85 % vseh kapacitet predelave odpadkov v Sloveniji. Kot pojasnjujejo v tem interesnem združenju, je vprašanje sežiga odpadkov na zakonodajni ravni nedorečeno, saj si je država ob ustanavljanju centrov za ravnanje z odpadki pridržala pravico sežiga komunalnih odpadkov v okviru državne gospodarske javne službe. Do zdaj Vlada Republike Slovenije še ni ustanovila javnega podjetja za vso Slovenijo, je pa koncesijo za izvajanje termične obdelave predhodno obdelanih odpadkov dobila le Toplarna Celje. Glede na zakonsko ureditev so centri za ravnanje z odpadki prepuščeni trgu in za tovrstne odpadke skrbijo v okviru gospodarske javne službe, čeprav je to naloga države. Država bi morala poskrbeti za sežig teh odpadkov, a se šele deset let po ustanovitvi centrov za ravnanje z odpadki pogovarjamo o potencialnih lokacijah objektov za termično obdelavo odpadkov. Po oceni je problematičnih 220–300.000 ton odpadkov na letni ravni, ki ostanejo po predelavi okoli enega milijona ton komunalnih odpadkov. V centrih za ravnanje z odpadki se ne kopiči samo lahka frakcija odpadkov, ampak tudi embalaža, katere pretežni del (po oceni 70 %) se vrača v sežig. To le še dodatno otežuje delo centrov za ravnanje z odpadki, ki se v zadnjem času soočajo tudi z izgubami, saj cena termične obdelave odpadkov narašča (od 2012 do zdaj za več kot 100 %) in je letos dosegla že prek 130 evrov na tono odpadkov. Poleg cene, o kateri se centri za ravnanje z odpadki niti ne morejo pogajati, je problematična tudi dostopnost do trga, ki se vedno bolj zapira.

Gospodarsko interesno združenje centrov za ravnanje z odpadki apelira na Ministrstvo za okolje in prostor, da začne urgentno reševati problematiko z nujnimi kratkoročnimi ukrepi in v obdobju štirih, petih let, dokler se ne uveljavijo dolgoročnejshe rešitve glede termične obdelave odpadkov, zagotovi enotno ceno sežiga lahke frakcije odpadkov v Sloveniji. Zdaj so namreč izvajalci javne službe v neenakopravnem položaju, saj se mora večina pogajati za ceno prevzema lahke frakcije odpadkov in razliko v ceni pokriti znotraj gospodarske javne službe. Država naj poišče koncesionarja oz. zakupi kapacitete ali z drugimi ukrepi uredi problem kopičenja lahke frakcije odpadkov. V tem

času mora država tudi povedati, kaj je z državno gospodarsko javno službo za termično obdelavo odpadkov. Brez kratkoročnih rešitev bodo centri za ravnanje z odpadki kmalu še v večjih finančnih težavah, pri čemer pa finančno breme kot posledice sedanjih špekulacij na nereguliranem trgu ne smemo prevaliti na občane oz. uporabnike. Danes odpadke zato, da se jih rešimo, odvažamo tudi v tujino in ponekod (npr. BiH) ravnanje z njimi ne dosega evropskih okoljskih standardov.

V povezavi s trenutnim stanjem v Gospodarskem interesnem združenju centrov za ravnanje z odpadki opozarjajo tudi na zadane okoljske cilje države, od katerih se oddaljujemo, saj sežigalnice od izvajalcev javne službe zahtevajo večjo kalorično vrednost odpadkov, kar pomeni, da se lahki frakciji primeša reciklabilna plastika, ki ni za sežig, samo zato, da sežigalnice sploh prevzamejo material za sežig (komunalni odpadki za obdelavo nimajo več kot 16-17 MJ, v tem trenutku pa nekatere sežigalnice zahtevajo 22-23MJ). Država mora sprejeti strategijo in v njej določiti, katere odpadke bomo reciklirali in katere sežigali.

Državni svet je bil seznanjen tudi s stališčem Zbornice komunalnega gospodarstva, kjer se pridružujejo opozorilom in predlogom Gospodarskega interesnega združenja centrov za ravnanje z odpadki, dodatno pa opozarjajo na problematičnost blata iz čistilnih naprav, ki ga trenutno vozimo na Madžarsko, kjer ga odlagajo na njive, kar pri nas ni dovoljeno. Ko bo tudi Madžarska prepovedala tovrstno ravnanje z blatom, bo v Sloveniji ostalo preko 60.000 ton blata iz čistilnih naprav. Podobno je z nenevarnimi gorljivimi odpadki iz gospodarstva (po oceni Gospodarske zbornice Slovenije okoli 32.000 ton/leto), ki jih trenutno izvažamo v sosednje države na sežig, kjer pa se trg počasi zapira. Prav tako predstavljajo velik problem odpadne gume (27.000 ton/leto), od katerih se jih okoli 52 % snovno predela, 13.000 ton pa je treba sežgati, pri čemer se jih le 4–5.000 ton sežge v Anhovem, za preostanek pa se trg zapira in se tako ne ve, kam z njimi.

V Sloveniji na letni ravni nastane prek 388.000 ton odpadkov, ki so primerni za energetske izrabo, kar primerjalno gledano zadošča za sežig v dvanajstih Toplarnah Celje. Leta 2018 je Slovenija izvozila okoli 186.000 ton odpadkov v tujino, v Toplarni Celje je bilo sežganih 30.000 ton in okoli 20.000 ton v cementarni Anhovo, za okoli 96.000 ton odpadkov pa ni nobenih evidenc o njihovi lokaciji in sploh ne vemo, kaj se je z njimi zgodilo oz. kje so bili odloženi. Reševanje problematike kopičenja lahke frakcije odpadkov, ki se jo lahko energijsko izrabi, bi moralo biti z energetskega, gospodarskega in okoljskega vidika v interesu Vlade. Danes nam namreč izvoz energenta v obliki odpadkov povzroča le stroške za plačilo sežiga in transport ter istočasno izpad 11,1 mio evrov DDV, medtem ko bi nam lahko odpadki z njihovo energijsko izrabo v Sloveniji prinašali pozitivne ekonomske, energetske in tudi okoljske učinke. Poleg tega je treba upoštevati, da odpadke izvažamo v tujino po za približno 90 evrov/tono odpadkov višji ceni kot je njihova dejanska tržna cena, to pa predstavlja 35 milijonov evrov škode na letni ravni, kar je vrednost energetskega objekta z močjo kotla 35 MW. Reševanje tega problema je v interesu stabilnosti slovenskega gospodarstva, na kar nas opozarjajo tudi gospodarske posledice požara v Kemisu, d. o. o., ko so bila farmacevtska podjetja primorana zmanjšati proizvodnjo, ker je Kemis, d. o. o., ustavil prevzem njihovih odpadkov. Na podlagi navedenega in tudi z vidika dolgotrajnega umeščanja objektov v prostor je nujno, da se Vlada čim prej loti iskanja rešitev v smeri energetske izrabe odpadkov v Sloveniji.

Kot ugotavlja Državni svet, na Ministrstvu za okolje in prostor, kjer se zavedajo problematike odpadkov in nujnosti proaktivnega kratkoročnega in dolgoročnega

reševanja, izpostavljajo načelo, da je treba za odpadke poskrbeti v Sloveniji, pri čemer ima v hierarhiji ravnanja z odpadki prednost zmanjšanje količin in ponovna uporaba ter reciklaža. Državni svet je bil prav tako seznanjen, da država še ni sprejela odločitve, ali bo šla v izgradnjo nove sežigalnice ali v nadgradnjo obstoječih objektov, z vidika družbene sprejemljivosti pa so bile občine pozvane, da se opredelijo do tega vprašanja.

* * *

Državni svet podpira poziv Skupnosti občin Slovenije in apel Gospodarskega interesnega združenja centrov za ravnanje z odpadki in Zbornice komunalnega gospodarstva, da Vlada pristopi k urgentnemu reševanju problematike lahke frakcije odpadkov, ki postaja po zapiranju tujih trgov (Kitajska, evropske države) čedalje manj obvladljiva. Sedanje stanje na področju odpadkov je predvsem posledica dejstva, da smo v preteklosti veliko razpravljali, a nismo sprejeli nujnih odločitev o ekonomsko in okoljsko učinkovitem sistemu ravnanja z odpadki. Če Vlada takoj ne pristopi k urejanju težav v smislu obvladovanja situacije, bo Slovenija prej ali slej preplavljena z odpadki, kar bo povzročilo še večje negativne posledice za okolje in zdravje ljudi. Nujne so takojšnje kratkoročne rešitve v smislu poenotenja cene prevzema lahke frakcije odpadkov za sežig/sosežig za vse centre za ravnanje z odpadki v Sloveniji, ki bodo omogočile obvladovanje težav z lahko frakcijo odpadkov v prehodnem obdobju do izgradnje novih oz. nadgradnje obstoječih objektov za energetske izrabo odpadkov.

Ob zavedanju nujnosti preprečevanja nastajanja odpadkov in zmanjšanja njihove količine na izvoru, ne smemo mimo dejstva, da njihovega nastajanja ne moremo popolnoma ustaviti in da bo nastajala vedno določena količina odpadkov, ki jih v okviru petstopenjske hierarhije ravnanja z odpadki ni moč ponovno uporabiti ali reciklirati, ampak termično obdelati in pri tem pridobivati (toplotno in električno) energijo. Ob tem Državni svet tudi ugotavlja, da se bo v prihodnje v luči zasledovanja okoljskih ciljev na račun povečevanja količine odpadkov za recikliranje zmanjšala količina odpadkov, primernih za sežig. Ob upoštevanju navedenega se mora država v sodelovanju s stroko resno lotiti problema trenutnega kopičenja lahke frakcije odpadkov in namesto, da plačujemo visoke stroške energetske izrabe odpadkov v tujini, poiskati potencialne lokacije in sredstva preusmeriti v izgradnjo novih ali nadgradnjo obstoječih objektov za termično obdelavo odpadkov v domačem prostoru. V zvezi s tem vprašanjem se zopet kaže problematičnost odsotnosti regij, ki bi morale svojo vlogo imeti pri nastajanju centrov za ravnanje z odpadki, ki jih zahodno od Ljubljane sploh ni.

Slovenija potrebuje manjše objekte za termično obdelavo predhodno obdelanih komunalnih odpadkov po vzoru Toplarnice Celje, pri odločanju o potencialnih lokacijah pa je ključna podpora lokalnega okolja in njenega prebivalstva. Toplarna Celje, ki deluje po principu visoko postavljenih okoljskih standardov in koristi za lokalno okolje (npr. nižja cena ogrevanja in za odvoz odpadkov, zanesljiv in lokalni vir energije, nadzorovane emisije, manjši deponijski prostor), lahko služi kot primer dobre prakse, ki je lahko tudi podlaga za oblikovanje strategije, kako uporabiti oz. nadgraditi obstoječo infrastrukturo.

Medtem ko je bila Toplarna Celje zgrajena kot namenski objekt z visokimi okoljskimi standardi za sežig lahke frakcije odpadkov in blata iz čistilnih naprav, ki sprošča energijo v obliki toplotne energije za potrebe daljinskega ogrevanja mesta Celje in električne energije, bo morala država pri načrtovanju termične obdelave odpadkov drugod po Sloveniji umiriti preplah in strah ljudi, ki sta posledici slabih izkušenj

prebivalstva v primeru Salonita Anhovo, d. d., ali Lafarge Cement, d. o. o. S tega vidika je pomembno, da lokalno okolje izvaja nadzor nad vsemi aktivnostmi v objektu za energetsko izrabo odpadkov (npr. kakšni odpadki se sežigajo) in da je omogočen on-line dostop do vseh podatkov.

Cene prevzema lahke frakcije odpadkov za sežig/sosežig so bile do nedavno sprejemljive, vendar so zaradi zapiranja tujih trgov poskočile in lahko v prihodnje dosežejo tudi prek 200 evrov na tono odpadkov. Na drugi strani je cena sežiga odpadkov v Toplarni Celje pod državnim nadzorom in je bila na začetku 112 evrov/tono odpadkov, kar je takrat predstavljalo višjo ceno kot npr. v cementarni Salonita Anhovo, d. d., danes pa se je zmanjšala na 85 evrov/tono odpadkov.

Med državnimi svetniki je zaznati tudi stališče, da so sežigalnice v mnogih svetovnih mestnih središčih (npr. Dunaj) in poslujejo pozitivno in so okoljsko obvladljive. Kot ugotavlja Državni svet, je Občina Šalovci dala pobudo, da se sežigalnica zgradi na njenem območju.

Po mnenju Državnega sveta je odziv ministra po dvigu cen neodgovoren, saj to pomeni višje stroške za občane kot uporabnike ali za občine kot ustanoviteljice komunalnih podjetij ali centrov za ravnanje z odpadki. Breme ne moremo prevaliti na okolja, ki gravitirajo na centre za ravnanje z odpadki, ampak mora ta problem rešiti država, ki je tudi postavila sistem ravnanja z odpadki, na katerega imajo občine relativno malo vpliva.

Predlog sklepov je bil SPREJET (21 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 19 jih je glasovalo ZA, nihče ni glasoval PROTI).

S tem je bila 6. točka dnevnega reda zaključena.

7. točka dnevnega reda:

– Predlog Dopolnitev Etičnega kodeksa državnih svetnikov Državnega sveta Republike Slovenije

Pobudo državne svetnice Lidije Jerkič za dopolnitve Etičnega kodeksa državnih svetnikov Državnega sveta Republike Slovenije so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti s sklicem seje.

Pobudo je obravnavala Mandatno-imunitetna komisija. Poročilo komisije so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti s sklicem seje.

Stališče Interesne skupine lokalnih interesov s predlaganim amandmajem k predlogu dopolnitev etičnega kodeksa so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti s sklicem seje.

Predlog sklepa Državnega sveta k dopolnitvam etičnega kodeksa so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 28. 6. 2019.

Poročevalka Mandatno-imunitetne komisije, državna svetnica Lidija Jerkič, je predstavila hkrati vsebino pobude in poročilo komisije.

Besedo je imela predstavnica Komisije za preprečevanje korupcije Republike Slovenije, mag. Vita Habjan Barborič, vodja Centra za integriteto in preventivo.

Predstavnik Interesne skupine lokalnih interesov, državni svetnik Marjan Maučec, je predstavil stališče interesne skupine in predlog amandmaja k 1. členu predloga dopolnitev etičnega kodeksa.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje amandma k 1. členu Predloga Dopolnitev Etičnega kodeksa državnih svetnikov Državnega sveta Republike Slovenije, ki ga je predložila Interesna skupina lokalnih interesov, z naslednjo vsebino:

AMANDMA k 1. členu:

1. člen se spremeni, tako da se glasi:

»V Etičnem kodeksu državnih svetnikov Državnega sveta Republike Slovenije (020-09/14-27/ z dne 18. 3. 2015) se za 8. členom doda nov 8.a člen, ki se glasi:

»8.a

Nasprotje interesov

Državni svetnik mora biti pri opravljanju funkcije pozoren na zakonske omejitve.««.

Predlagani amandma je bil SPREJET (31 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 28 jih je glasovalo ZA, nihče pa ni glasoval PROTI).

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog Dopolnitev Etičnega kodeksa državnih svetnikov Državnega sveta Republike Slovenije, skupaj s sprejetim amandmajem:

Državni svet je na 20. seji 3. 7. 2019, na podlagi 67. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), sprejel

Dopolnitvi Etičnega kodeksa državnih svetnikov Državnega sveta Republike Slovenije

1. člen

V Etičnem kodeksu državnih svetnikov Državnega sveta Republike Slovenije (020-09/14-27/ z dne 18. 3. 2015) se za 8. členom doda nov 8.a člen, ki se glasi:

»8.a

Nasprotje interesov

Državni svetnik mora biti pri opravljanju funkcije pozoren na zakonske omejitve.«.

2. člen

Za 11. členom se doda nov 11.a člen, ki se glasi:

»11.a člen

Usposabljanje ter zaupno svetovanje

Mandatno-imunitetna komisija Državnega sveta je pristojna za splošno svetovanje, usmerjeno in stalno seznanjanje ter usposabljanje državnih svetnikov na področju etike in integritete ter razlago določb kodeksa.

Posebni svetovalec, ki ga določi sekretar Državnega sveta, je pristojen za usmerjeno in zaupno svetovanje državnim svetnikom o njihovih pravnih dolžnostih v konkretnih okoliščinah.«.

3. člen

Dopolnitvi Etičnega kodeksa državnih svetnikov Državnega sveta Republike Slovenije začeta veljati z dnem sprejema na seji Državnega sveta in se objavita na spletni strani Državnega sveta.

Predlog dopolnitev Etičnega kodeksa državnih svetnikov Državnega sveta Republike Slovenije, skupaj s sprejetim amandmajem, je bil SPREJET (31 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 29 jih je glasovalo ZA, 1 pa je glasoval PROTI).

S tem je bila 7. točka dnevnega reda zaključena.

8. točka dnevnega reda:

- **Predlog zakona o spremembi Zakona o minimalni plači - zakonodajna iniciativa**

Pobudo Komisije za gospodarstvo, obrt, turizem in finance za sprejem predloga zakona so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti s sklicem seje.

Zakonodajno iniciativo je obravnavala Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide. Poročilo komisije so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 2. 7. 2019.

Predlog zakona so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 2. 7. 2019.

Po elektronski pošti in na klop so državne svetnice in svetniki 3. 7. 2019 prejeli stališče Interesne skupine delojemalcev k predlogu zakonodajne iniciative.

Na klop so državne svetnice in svetniki prejeli stališče Interesne skupine delodajalcev k predlogu zakonodajne iniciative.

Na klop so državne svetnice in svetniki prejeli stališče Interesne skupine lokalnih interesov k predlogu zakonodajne iniciative.

Predstavnica pobudnice za sprejem zakonodajne iniciative, predsednica Komisije za gospodarstvo, obrt, turizem in finance, mag. Marija Lah, je predstavila vsebino zakonodajne iniciative.

Poročevalec Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, podpredsednik komisije Danijel Kastelic, je predstavil poročilo pristojne komisije.

Besedo sta imela predstavnika interesnih skupin: Lidija Jerkič v imenu Interesne skupine delojemalcev in Igor Antauer v imenu Interesne skupine delodajalcev.

Razpravljali so državne svetnice in svetniki Mitja Gorenšček, Ladislav Rožič, mag. Marija Lah (replika na razpravo Ladislava Rožiča), Jože Smole, Oskar Komac, Branimir Štrukelj (replika), Lidija Jerkič, mag. Marija Lah (replika na razpravo Oskarja Komaca in Lidije Jerkič), Jože Smole (replika na razpravo Lidije Jerkič), Boris Popovič, dr. Matjaž Gams in Lidija Jerkič (replika na razpravo dr. Matjaža Gamsa).

Predsednik Državnega sveta je dal besedo Tilnu Božiču, državnemu sekretarju na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Pred glasovanjem je svoj glas obrazložil državni svetnik Boris Popovič.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje predlog zakona z naslednjo vsebino:

Na podlagi prve alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13 in 75/16) je Državni svet Republike Slovenije na 20. seji 3. 7. 2019 določil besedilo Predloga zakona o dopolnitvi Zakona o minimalni plači, ki ga na podlagi prvega odstavka 114. člena Poslovnika Državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – UPB 1, 105/10, 80/13 in 38/17) pošilja Državnemu zboru v obravnavo in sprejem.

Državni svet na podlagi 95. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15) pooblašča državno svetnico mag. Marijo Lah za predstavnico Državnega sveta na sejah Državnega zbora in njegovih delovnih teles pri obravnavi predloga zakona.

Državni svet dodatno pooblašča državno svetnico mag. Marijo Lah za morebitna usklajevanja v zvezi z vsebino predloga zakona v okviru zakonodajnega postopka.

Prvi člen predloga zakona določa, da se dodatek na delovno dobo ne izloča iz minimalne plače in tako ostane v definiciji minimalne plače. Gre za določitev izjeme med vsemi dodatki, določenimi z zakoni in drugimi predpisi ter s kolektivnimi pogodbami, ki se ne všttevajo v minimalno plačo.

Po obstoječem zakonu se namreč za delo, opravljeno od 1. januarja 2020 dalje, iz definicije minimalne plače izvzame tudi dodatek na delovno dobo, ki je posebnost naše države. Dodatek na delovno dobo, za razliko od drugih dodatkov, ni vezan na pogoje dela, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa, ki je za delavca manj ugoden, prav tako pa tudi ne na pogoje dela, ki izhajajo iz posebnih obremenitev pri delu, neugodnih vplivov okolja in nevarnosti pri delu, kar je sicer namen dodatkov.

Izločitev dodatka na delovno dobo iz definicije minimalne plače od 1. januarja 2020 bi za nekatera, predvsem delovno intenzivna podjetja, pomenila, da bodo morala krčiti obseg poslovanja oziroma bo ogrožen tudi njihov obstoj, s tem pa bodo ukinjena tudi številna delovna mesta. Za preprečitev navedenih posledic obstoječe zakonske določbe se s prvim členom predloga zakona uvaja izjemo in dodatek za delovno dobo ohranja v definiciji minimalne plače.

K 2. členu

Uveljavitvena določba predvideva, da predlagani zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENA, KI SE SPREMINJA

2. člen

(opredelitev pravice do minimalne plače)

(1) Delavka oziroma delavec (v nadaljevanju besedila: delavec), ki pri delodajalcu v Republiki Sloveniji dela poln delovni čas, ima pravico do plačila za opravljeno delo najmanj v višini minimalne plače, določene v skladu s tem zakonom.

(2) Minimalna plača je mesečna plača za delo opravljeno v polnem delovnem času.

(3) Dodatki, določeni z zakoni in drugimi predpisi ter s kolektivnimi pogodbami, del plače za delovno uspešnost in plačilo za poslovno uspešnost, dogovorjeno s kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi, se ne všttevajo v minimalno plačo.

(4) Delavec, ki dela krajši delovni čas, ima pravico do sorazmernega dela minimalne plače.

Predlog zakona NI BIL SPREJET (23 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 7 jih je glasovalo ZA, 16 jih je glasovalo PROTI).

S tem je bila 8. točka dnevnega reda zaključena.

9. točka dnevnega reda:

- **Predlog Zahteve za začetek postopka za oceno ustavnosti 48. člena Zakona o osnovni šoli in 11. člena Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja**

Pobudo državnega svetnika Marjana Maučeca za sprejem zahteve za začetek postopka za oceno ustavnosti so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti s sklicem seje.

Predlog zahteve za začetek postopka za oceno ustavnosti je obravnavala Komisija za državno ureditev. Poročilo komisije so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 28. 6. 2019.

Predlog zahteve Državnega sveta so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 28. 6. 2019.

Na klop so državne svetnice in svetniki prejeli stališče Interesne skupine lokalnih interesov k predlogu zahteve za začetek postopka za oceno ustavnosti s predlogom treh amandmajev k predlogu zahteve.

Pobudnik za sprejem zahteve za začetek postopka za oceno ustavnosti, državni svetnik Marjan Maučec, je predstavil vsebino zahteve in vsebino predlaganih amandmajev v imenu Interesne skupine lokalnih interesov.

Poročevalec Komisije za državno ureditev, predsednik komisije Rajko Fajt, je predstavil poročilo komisije.

Predsednik Državnega sveta je dal hkrati na glasovanje naslednje predloge amandmajev Interesne skupine lokalnih interesov k Predlogu Zahteve za začetek postopka za oceno ustavnosti 48. člena Zakona o osnovni šoli in 11. člena Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja:

AMANDMAJI:

1. V predlogu zahteve za oceno ustavnosti se v poglavju "I. OČITANE KRŠITVE USTAVE" prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

"Vlagatelj poziva Ustavno sodišče, da podrobneje prouči zatrjevane kršitve naslednjih ustavnih določb:

- pravice do pridobitve ustrezne izobrazbe (57. člen Ustave),
- načela enakosti (14. člen Ustave),
- načela pravne države (2. člen Ustave),
- pravice do svobode gibanja (32. člen Ustave) ter
- varstva dela (66. člen Ustave)."

2. V poglavju "I. OČITANE KRŠITVE USTAVE" se v prvem stavku osmega odstavka beseda "odločitvi" nadomesti z besedo "stališču".

3. V poglavju "I. OČITANE KRŠITVE USTAVE" se za osmim odstavkom nadaljnje besedilo poglavja spremeni tako, da se glasi:

"Glede na predstavljeno razliko v predmetniku dvojezične slovensko-madžarske šole na eni in šole zgolj slovenskim učnim jezikom na drugi strani, je jasno, da ne glede na izbrano različico jezikovne organizacije dvojezičnega pouka, dvojezično organiziran pouk pomembno posega v število ur iz temeljnega predmetnika, kar se nedvomno odraža tudi v številu ur, ki so namenjene ponavljanju in utrjevanju snovi.

Ne glede na to, da je za učence, ki niso uravnoteženo dvojezični, predvideno opismenjevanje v prvem jeziku, nato z zamikom v drugem jeziku, za uravnoteženo dvojezične učence pa hkratno opismenjevanje v obeh jezikih, velja poudariti, da predstavlja tudi opismenjevanje v drugem jeziku z zamikom za pripadnike večinskega naroda, ki nimajo nikakršnih predhodnih odnosov oziroma vezi z narodno manjšino, resen izziv ali veliko težavo. To velja še toliko bolj pri vseh ostalih predmetih, kjer se izvaja dvojezični pouk.

Obenem velja izpostaviti, da je na podlagi »Lestvice šol: osnovne šole«, ki jo je objavila Alma Mater Europea, v kateri so osnovne šole razvrščene na podlagi rezultatov z Nacionalnega preverjanja znanja, prva dvojezična šola razvrščena šele na 335. mestu¹. Kljub temu, da rezultata Nacionalnega preverjanja znanja ne moremo razumeti kot edinega kazalca uspešnosti določene izobraževalne ustanove, velja vsaj opozoriti, da že 64. člen ZOsn določa, da je cilj omenjenega preverjanja - preverjanje standardov znanja določenih z učnimi načrti.

Glede na to, da pred Ustavnim sodiščem postopek za oceno ustavnosti in zakonitosti 64. člena ZOsn, še poteka, je pobudniku oteženo pridobivanje omenjenih podatkov za preteklih deset let, s čimer bi mu bila omogočena predstavitev gibanja rezultatov nacionalnega preverjanja znanja v teh zadnjih desetih letih.

Na podlagi 15. člena Ustave je omejitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin mogoča samo zaradi pravic drugih in v primerih, ki jih določa Ustava.

V konkretnem primeru je pravica do pridobitve ustreznega nivoja izobrazbe, kot jo opredeljuje 57. člen Ustave, omejena s pravico do obveznega dvojezičnega izobraževanja na zakonsko določenih območjih, pri čemer se omenjeno določbo razume kot izključujočo in ne komplementarno možnost ustanovitve dvojezičnih in šol s slovenskim učnim jezikom na istem šolskem okolišu.

Na podlagi testa sorazmernosti je potrebno najprej oceniti ali ukrep na določenem izobraževalnem področju zasleduje pravno dopusten cilj – t. j. zagotavljanje izobraževanja v maternem jeziku za pripadnike manjšinskega naroda, vključno z ohranjanjem njihove jezikovne, zgodovinske in kulturne identitete.

Omenjeni ukrep nedvomno zasleduje pravno dopusten cilj, zato je v drugi fazi potrebno preveriti še ali ukrep predstavlja primerno sredstvo za uresničevanje prej omenjenega cilja, čemur je tudi moč pritrditi.

Lahko ugotovimo, da obstaja tudi enako učinkovit ukrep, z manjšimi posegi v pravico do pridobitve ustrezne izobrazbe pri pripadnikih večinskega naroda. Tak milejši poseg predstavlja ustanovitev vsaj ene osnovne šole s slovenskim učnim jezikom na

---

¹ <https://www.almamater.si/lestvicasol-osnovnesole-s180>, podatki za šole 2011.

narodnostno mešanem območju v Prekmurju, ki bi lahko z dodatnimi predmeti ustrezno naslovlila tudi skrb za spoštovanje in razumevanje narodne in kulturne drugačnosti, za sodelovanje med pripadniki slovenskega naroda in pripadniki madžarske narodne skupnosti ter razvijanje sposobnosti za življenje in sobivanje na narodnostno in jezikovno mešanem območju.

Alternativo predstavlja tudi zakonska izjema, ki bi omogočala učencem iz narodnostno mešanih območij, da se prostovoljno vpišejo tudi v že ustanovljeno osnovno šolo izven kraja stalnega ali začasnega bivanja (kar pa bi bilo povezano z večjimi prevoznimi stroški in večjo izgubo časa). Glede na posebnosti dvojezičnega osnovnega šolstva in omejenost srednješolskih programov, ki se izvajajo na dvojezičnih srednjih šolah, je nedvomno jasno, da nekateri pripadniki večinskega naroda, ki se zaradi začasnih službenih premestitev staršev preselijo na narodnostno mešano območje, ne morejo pridobiti takega nivoja izobrazbe, ki bi glede na njihove želje in sposobnosti omogočala nadaljevanje ustreznega izobraževanja na ostalem ozemlju Republike Slovenije po zaključenem osnovnošolskem izobraževanju na dvojezični šoli.

V tem so pravice otrok in mladine pripadnikov večinskega naroda, občutno omejene in prizadete. Država jim enostavno ne omogoča možnosti, da si državljani pridobijo ustrezno izobrazbo (57. člen Ustave), s katero bi lahko za zaposlitev kvalitetno konkurirali tudi izven narodno mešanega območja petih občin v Prekmurju.

Pri tem je treba vzeti izobraževanje kot proces, ki se praviloma ne ustavi pri zaključku osnovne šole, ampak se več ali manj nadaljuje na srednji stopnji, največkrat (glede na statistične podatke) pa zaključi šele v okviru visokošolskega izobraževanja. Slednje institucije pa se v celoti nahajajo izven posameznih narodno mešanih območij petih narodno mešanih občin v Prekmurju.

Šolarji in dijaki, pripadniki večinskega naroda, imajo tako zelo zmanjšane možnosti za uspešno nadaljnje izobraževanje. Pri tem so jim, glede na pravno že izoblikovane standarde enakosti pred zakonom po 14. členu Ustave, grobo kratene sicer z ustavo zajamčene enake temeljne pravice (npr. do izobrazbe, posledično pa do kvalitetnih zaposlitev in s tem do ustrežnejše kvalitetne eksistence).

Te pravice so kratene tudi v luči 32. člena Ustave, ki sicer zagotavlja prosto izbiro prebivališča staršev. V sobesedilu z omejevanjem prehajanja otrok iz ene šole v drugo, po omejevalnih izobraževalnih predpisih, ki so bili predhodno predstavljeni, pa so starši otrok v možnosti proste izbire prebivališča očitno diskriminirani.

Pripadniki večinskega naroda so, na narodno mešanem območju, zaradi nekvalitetnega dvojezičnega izobraževanja prizadeti tudi na področju zaposlovanja. Država je po 66. členu Ustave namreč dolžna ustvarjati možnosti za zaposlovanje in za delo, pripadniki večinskega prebivalstva pa so zaradi dvojezičnega izobraževanja, pri teh socialnih dobrinah, omejeni le na pet dvojezičnih občin (vseh občin je v Sloveniji 212). Gre za evidentno nesorazmernost, kdor je ne vidi ali ne želi videti, potrebuje izkušnjo dvojezičnega izobraževanja in bivanjske privezanosti staršev otrok na to narodno mešano območje.

Ker obstoječe dvojezično izobraževanje, ki velja za pet narodno mešanih občin v Prekmurju, ne prinaša pravih kvalitetnih rezultatov, kot kaže niti ne za pripadnike madžarske narodne skupnosti (zlasti na višjem nivoju), se njihova elita visokošolsko večinoma izobražuje na Madžarskem, kjer večinoma tudi pridobivajo univerzitetno in

drugo akademsko izobrazbo. Skoraj po pravilu na Madžarskem dosegajo najvišje stopnje izobrazbe (znanstvene magisterije in doktorate).

Pri uzakonjenem dvojezičnem izobraževanju vedno trpi en jezik, čeprav sta kot učna jezika deklarirana oba: slovenski in madžarski.

Dvojezično izobraževanje velja npr. tudi na narodno mešanem območju na Madžarskem (po istem meddržavnem sporazumu med obema državama). Tako dvojezično osnovnošolsko izobraževanje v Zgornjem Seniku (edino na tej šoli lahko naredimo primerjavo) poteka tako, da veliko večino časa pouk poteka v madžarščini. Pri dvojezičnem izobraževanju v Prekmurju pa tudi trpi slovenski jezik in kvaliteta pouka.

Slovenskih pedagogov, ki bi izpolnjevali zahtevne pogoje glede znanja madžarskega jezika, za zaposlitev v dvojezičnih izobraževalnih ustanovah, je čedalje manj, enako velja pri vodstvenih šolskih strukturah.

Omenjena ureditev določanja šolskih okolišev na narodnostno mešanih območjih v Prekmurju, ki pogojuje dvojezično izobraževanje (dvojezični šolski sistem), ob hkratnem izključevanju možnosti sočasnega ustanavljanja šol s slovenskim učnim jezikom na območju petih narodno mešanih občin v Prekmurju, v prvi vrsti predstavlja evidentno kršitev 14. člena Ustave.

Za pravno NEMOŽNOST ustanavljanja javnih šol izključno s slovenskim učnim jezikom (kot sicer velja za celotno državno ozemlje), ne obstaja nikakršen razumen, iz narave stvari izhajajoč razlog.

Očitno so prevladali nekateri politični razlogi, ki so veljali v šestdesetih letih v nekdanji skupni državi Jugoslaviji in so se kot relikt preteklosti nadaljevali tudi v samostojno državo Slovenijo. Preprosto zato, ker so bile ob ustanavljanju samostojne slovenske države mednarodne politične razmere neprimerne, da bi posegali še na to področje.

Pravih razlogov za obstoj dvojezičnega izobraževanja, v katerem so zlasti v zadnjem obdobju bolj agilni in prevladujoči predstavniki madžarske narodne skupnosti, pa ne tedaj (leta 1991), niti danes, ni več².

Pravica do dvojezičnega izobraževanja je predvsem pravica madžarske narodne skupnosti, o čemer priča tudi umestitev omenjene določbe v člen ustave, ki ureja pravice avtohtonih narodnih skupnosti, zato pobudnik meni, da ustanovitev šol s slovenskim učnim jezikom na narodnostno mešanih območjih v ničemer ne posega v pravice madžarske narodne manjšine, čigar pripadniki bi še vedno lahko obiskovali dvojezične šole.

Pogled v zgodovino na narodno mešanem območju v Prekmurju, po zdajšnji upravno teritorialni razdelitvi v petih narodno mešanih občinah v Prekmurju (Lendava, Dobrovnik, Moravske Toplice, Šalovci in Hodoš) je sledeč:

Do uvedbe dvojezičnega izobraževanja je prišlo še v nekdanji skupni jugoslovanski državi iz preprostega razloga. Tedanji aktivisti, na terenu v Prekmurju, so ugotovili, da

---

² Glej Obreza J., Nekatere osebnostne in posebne pravice kot temeljne pravice (Italijanska in madžarska narodna skupnost v Sloveniji), Doktorska disertacija, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, december 2008, str. 243 –249.

starši otrok madžarske narodne skupnosti, glede na meddržavne napetosti po drugi svetovni vojni, ne bodo pošiljali otrok v šole z zgolj madžarskim učnim jezikom (tako kot je bilo šolstvo zastavljeno za italijansko narodno skupnost v Sloveniji), in sicer iz strahu pred večinskim prebivalstvom oziroma iz bojazni pred diskriminacijo jugoslovanskih oblasti, ker je Madžarska imela Prekmurje dolga stoletja pod svoj oblastjo. Zato je prišlo do politične ideje o dvojezičnem šolskem sistemu. Večinsko prebivalstvo pa se je tej ideji, v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, moralo ukloniti, čeprav ji ni bilo naklonjeno. Šlo je izključno za politično odločitev na škodo pripadnikov večinskega prebivalstva."

Amandmaji k predlogu zahteve so bili SPREJETI (23 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 23 jih je glasovalo ZA, nihče pa ni glasoval PROTI).

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog zahteve Državnega sveta, skupaj s sprejetimi amandmaji:

Državni svet Republike Slovenije je na 20. seji 3. 7. 2019 na podlagi tretje alineje prvega odstavka 23.a člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12) sprejel

ZAHTEVO

za začetek postopka za oceno ustavnosti 48. člena Zakona o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13 in 46/16 – ZOFVI-L) in 11. člena Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 35/01, 102/07 – ZOsn-F in 11/18).

Obrazložitev

Uvod

Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91, 42/97, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13 in 75/16, v nadaljevanju: Ustava) v 64. členu zagotavlja italijanski in madžarski narodni skupnosti in njunim pripadnikom, poleg pravic, zagotovljenih v ostalih členih Ustave, še posebne pravice, ki varujejo njihovo manjšinsko identiteto. Ustava ureja pravice italijanske in madžarske narodne skupnosti bistveno bolj obsežno, kot so te urejene v primerljivih mednarodnih multilateralnih dokumentih, saj so države načeloma do njih zadržane. Veljavno ustavno varstvo pravic italijanske in madžarske narodne skupnosti izhaja iz obsega varstva pravic omenjenih narodnih skupnosti iz Ustave SRS iz leta 1974, v kateri je SRS skušala pokazati, da je dobra skrbnica manjšin. Pravice italijanske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji poleg Ustave urejajo tudi Poseben statut Londonskega memoranduma, Osimski sporazumi in Tristranski

memorandum o zaščiti pravic italijanske manjšine na Hrvaškem in v Sloveniji. Pravice madžarske narodne skupnosti izhajajo iz Sporazuma o zagotavljanju posebnih pravic slovenske narodne manjšine v Republiki Madžarski in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji, Sporazuma o sodelovanju na področju kulture, izobraževanja in znanosti med Republiko Slovenijo in Republiko Madžarsko ter Pogodbe o prijateljstvu in sodelovanju med Republiko Slovenijo in Republiko Madžarsko³.

Ustava glede manjšinskega varstva sledi načelu avtohtonosti (vezano na teritorialni vidik manjšinske prisotnosti in varstvo identitete okolja, ne pa številčnost), ki je v Evropi prevladujoč koncept v manjšinskem varstvu⁴. Pri tem mora zakonodajalec pri obsegu pravic glede vzgoje in izobraževanja te pravice predvideti in urediti na način, da upošteva namen ohranitve identitete obeh skupnosti⁵. Ravno na podlagi omenjenega kriterija sta šolska modela, vzpostavljena na narodnostno mešanih območjih, različna. Na območju poselitve italijanske narodne skupnosti se je razvil in ohranil model ločenih šol, na poselitvenem območju madžarske narodne skupnosti pa so bile šele leta 1959 uvedene dvojezične šole, ki veljajo še danes.

Prvi odstavek 64. člena Ustave med drugim določa, da imata italijanska in madžarska narodna skupnost in njuni pripadniki pravico do vzgoje in izobraževanja v svojem jeziku ter do oblikovanja in razvijanja te vzgoje in izobraževanja. Ustava določa tudi, da je zakonodajalcu prepuščena določitev območij, na katerih je dvojezično šolstvo obvezno. Zakonodajalec je tako na podlagi prvega odstavka 11. člena Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 35/01, 102/07 – ZOSn-F in 11/18, v nadaljevanju: ZPIMVI) določil, da je šolski okoliš osnovne šole z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezične osnovne šole določen kot narodnostno mešano območje določeno v občinskem statutu. Statuti Mestne občine Koper⁶, Občine Izola⁷, Občine Piran⁸ in Občine Ankaran⁹ določajo območja poselitve italijanske narodne skupnosti, statuti Občine Hodoš¹⁰, Občine Šalovci¹¹, Občine Moravske toplice¹², Dobrovnik¹³ in Občine Lendava¹⁴ pa določajo območja poselitve madžarske narodne skupnosti. Tretji odstavek 3. člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr., 65/09 – popr., 20/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 47/15, 46/16, 49/16 – popr. in 25/17 – ZVaj, v nadaljevanju: ZOFVI), drugi odstavek 6. člena ZOsn, drugi odstavek 8. člena Zakona o gimnazijah (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/17 in 6/18 – ZIO-1; v nadaljevanju: ZGim) ter drugi odstavek 6. člena Zakona o poklicnem in

³ Komentar Ustave RS, l. 2019, str. 533

⁴ Komentar Ustave RS, l. 2019, str. 534

⁵ Komentar Ustave RS, l. 2008, str. 624

⁶ Statut, 7. člen

⁷ Statut, 4. člen

⁸ Statut, 3. člen

⁹ Statut, 4. člen

¹⁰ Statut, 1. člen

¹¹ Statut, 2. člen

¹² Statut, 1. člen

¹³ Statut, 2. člen

¹⁴ Statut, 1. člen

strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 79/06 in 68/17; v nadaljevanju: ZPSI-1) določajo učni jezik, ki je na območju, kjer živijo pripadniki slovenskega naroda in madžarske narodnostne skupnosti, opredeljen kot slovenski in madžarski jezik.

Ustavno sodišče je že v odločbi U-I-94/96 presojalo skladnost tretjega odstavka 3. člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 12/96), ki je urejal učni jezik v vrtcih in šolah z Ustavo in ugotovilo, da izpodbijana zakonska ureditev ni v neskladju z Ustavo¹⁵. Pobudniki so namreč zatrjevali, da bi se morale manjšinsko šolstvo v Prekmurju urediti enako kot na Obali, saj naj bi tako ureditev terjalo načelo enakosti pri urejanju izobraževanja pripadnikov obeh narodnih manjši. Ustavno sodišče je v konkretnem primeru ugotovilo, da bi v primeru izenačitve šolskih modelov v Prekmurju s šolskim modelom, ki velja na Obali, dejansko prišlo do ukinitve dvojezičnega šolstva, kot ga zagotavlja Ustava¹⁶.

V tokratni pobudi pobudnik, v nasprotju s pobudniki v zadevi U-I-94/96, zatrjuje, da predstavlja določanje šolskih okolišev na način, ki na narodnostno mešanem območju dovoljuje ustanovitev izključno dvojezičnih šol, ustavno neskladnost.

I. OČITANE KRŠITVE USTAVE

Vlagatelj poziva Ustavno sodišče, da podrobneje prouči zatrjevane kršitve naslednjih ustavnih določb:

- pravice do pridobitve ustrezne izobrazbe (57. člen Ustave),
- načela enakosti (14. člen Ustave),
- načela pravne države (2. člen Ustave),
- pravice do svobode gibanja (32. člen Ustave) ter
- varstva dela (66. člen Ustave).

ZOsn v 48. členu opredeljuje pravico staršev vpisati otroka v javno ali zasebno šolo v šolskem okolišu, v katerem otrok stalno ali začasno prebiva, pri čemer je šola v omenjenem okolišu dolžna na željo staršev otroka vpisati. Med šolanjem ima otrok pravico prestopiti na drugo osnovno šolo le, če ta šola s tem soglaša, v primeru preselitve v drugi šolski okoliš pa ima otrok pravico šolanje dokončati na šoli, na katero je vpisan. Omenjeni člen, ki ureja določanje šolskih okolišev, predstavlja kršitev 57., 14. in 2. člena Ustave, če gre za narodnostno mešana območja.

Ustava v 57. členu določa tako aktivno kot pasivno pravico do izobraževanja. S tem Ustava določa obveznost zagotavljanja enakih možnosti za pridobitev ustreznega nivoja obvezne osnovnošolske in druge izobrazbe¹⁷.

---

¹⁵ U-I-94/96, odst. 33

¹⁶ U-I-94/96, odst. 19

¹⁷ KURS 2010, str. 583

Osnovnošolsko izobraževanje v Sloveniji je skladno s 57. členom Ustave obvezno in predstavlja izjemo od pravice do svobodnega izobraževanja, kot je opredeljena v prvem odstavku 57. člena Ustave, saj obvezno osnovnošolsko izobraževanje služi javni koristi¹⁸. Na poseben pomen osnovnošolskega izobraževanja nakazuje tudi ustavno zagotovljeno financiranje osnovnošolskega izobraževanja iz javnih sredstev. Zakonodajalec je področje osnovnošolskega izobraževanja podrobneje uredil v ZOsn.

Ustavno sodišče je pravico posameznikov do pridobitve ustrezne izobrazbe v preteklosti razlagalo kot obveznost zagotavljanja enakih možnosti za pridobitev takega nivoja izobrazbe, da bo posameznik lahko glede na svoje želje in sposobnosti po končani osnovni šoli nadaljeval z ustreznim izobraževanjem¹⁹. Vendar pri tem Ustavno sodišče do danes še ni pojasnilo, kaj dejansko pomeni »tak nivo izobrazbe, ki bi glede na posameznikove želje in sposobnosti omogočal nadaljevanje z ustreznim izobraževanjem«.

Kljub temu, da vzgoja in izobraževanje za pripadnike italijanske in madžarske skupnosti poteka na podlagi predpisov, ki urejajo področje predšolske vzgoje, osnovnošolsko izobraževanje, nižje in srednje poklicno izobraževanje, srednje strokovno oziroma tehniško izobraževanje, srednje splošno izobraževanje in višje strokovno izobraževanje, se pri urejanju izobraževanja na narodnostno mešanih območjih uporablja tudi ZPIMVI. Na podlagi 5. člena ZPIMVI se izobraževalni programi za pripadnike italijanske narodnostne skupnosti in dvojezični izobraževalni programi prilagodijo z dopolnitvami ciljev vzgoje in izobraževanja, pogojev za vključitev, predmetnikov ter učnih načrtov, katalogov znanj in izpitnih katalogov. Kot je pojasnjeno v Izvedbenih navodilih za izvajanje programa dvojezične osnovne šole, je predmetnik dvojezične osnovne šole v primerjavi s predmetnikom osnovne šole s slovenskim učnim jezikom v prvem izobraževalnem obdobju dopolnjen s predmeti slovenščina kot drugi jezik ter hkratnim opismenjevanjem v madžarščini in slovenščini, v celotnem izobraževalnem obdobju pa z madžarščino kot materinščino in madžarščino kot drugim jezikom²⁰. Zaradi dopolnitev predmetnika dvojezične osnovne šole se spreminja obseg ur iz temeljnega predmetnika, pri čemer se zaradi doseganja ciljev učnih načrtov predmetov iz temeljnega predmetnika uporabi medpredmetna povezava pri urah slovenščine in madžarščine²¹. Pri vseh predmetih, razen jezikih, so učenci ocenjeni na podlagi odgovorov v jeziku, ki ga izberejo sami, praviloma v svojem prvem jeziku.

V primeru prešolanja učencev iz enojezičnega območja se ti v pouk madžarskega jezika in dvojezičen pouk vključijo na podlagi individualnega dogovora. Kljub omenjeni individualni obravnavi prešolanih učencev velja opozoriti, da je starost učenca, pri kateri se prešola v šolski okoliš z dvojezičnim šolstvom, ključna pri opredelitvi njegove zmožnosti aktivne vključitve v dvojezični šolski sistem. Ko bo nadaljevanje šolanja v

---

¹⁸ Komentar Ustave, str. 487

¹⁹ Odločba US U-I-94/96, odst. 32

²⁰ Izvedbena navodila za izvajanje programa dvojezične osnovne šole, str. 8

²¹ Izvedbena navodila za izvajanje programa dvojezične osnovne šole, str. 8

trenutni enojezični šoli po preselitvi onemogočeno zaradi različnih objektivnih dejavnikov, bo tako učenec v bistveno težjem položaju od ostalih sovrstnikov, ki bi se prešolali v druga območja v Sloveniji.

Pobudnik sicer pritruje stališču Ustavnega sodišča v zadevi U-I-94/96, da bi izenačitev modelov izobraževanja na Obali in v Prekmurju pomenila dejansko ukinitve dvojezičnosti, vendar meni, da zakonsko določanje območij, na katerih je dvojezično šolstvo obvezno, ki ob smiselni uporabi 48. člena ZOsn onemogoča otrokom, ki niso pripadniki madžarske narodne skupnosti, svobodno odločitev o obiskovanju šole v drugem šolskem okolišu, predstavlja kršitev njihove pravice do pridobitve ustrezne izobrazbe in je diskriminatoren poseg nasproti učencem, ki ne živijo v šolskem okolišu na narodnostno mešanem območju. Glede na predstavljeno razliko v predmetniku dvojezične šole in šole s slovenskim učnim jezikom je jasno, da, ne glede na izbrano različico jezikovne organizacije dvojezičnega pouka, ta pomembno posega v število ur iz temeljnega predmetnika, kar se nedvomno odraža tudi v številu ur, ki so namenjene ponavljanju in utrjevanju snovi. Ne glede na to, da je za učence, ki niso uravnoreženo dvojezični, predvideno opismenjevanje v prvem jeziku, nato z zamikom v drugem jeziku, za uravnoreženo dvojezične učence pa hkratno opismenjevanje v obeh jezikih, velja poudariti, da predstavlja tudi opismenjevanje v drugem jeziku z zamikom za pripadnike večinskega naroda, ki nimajo nikakršnih predhodnih odnosov oziroma vezi z narodno manjšino, resen izziv. To velja še toliko bolj pri vseh ostalih predmetih, kjer se izvaja dvojezični pouk.

Glede na predstavljeno razliko v predmetniku dvojezične slovensko-madžarske šole na eni in šole zgolj slovenskim učnim jezikom na drugi strani, je jasno, da ne glede na izbrano različico jezikovne organizacije dvojezičnega pouka, dvojezično organiziran pouk pomembno posega v število ur iz temeljnega predmetnika, kar se nedvomno odraža tudi v številu ur, ki so namenjene ponavljanju in utrjevanju snovi.

Ne glede na to, da je za učence, ki niso uravnoreženo dvojezični, predvideno opismenjevanje v prvem jeziku, nato z zamikom v drugem jeziku, za uravnoreženo dvojezične učence pa hkratno opismenjevanje v obeh jezikih, velja poudariti, da predstavlja tudi opismenjevanje v drugem jeziku z zamikom za pripadnike večinskega naroda, ki nimajo nikakršnih predhodnih odnosov oziroma vezi z narodno manjšino, resen izziv ali veliko težavo. To velja še toliko bolj pri vseh ostalih predmetih, kjer se izvaja dvojezični pouk.

Obenem velja izpostaviti, da je na podlagi »Lestvice šol: osnovne šole«, ki jo je objavila Alma Mater Europea, v kateri so osnovne šole razvrščene na podlagi rezultatov z Nacionalnega preverjanja znanja, prva dvojezična šola razvrščena šele na 335. mestu²². Kljub temu, da rezultata Nacionalnega preverjanja znanja ne moremo razumeti kot edinega kazalca uspešnosti določene izobraževalne ustanove, velja vsaj opozoriti, da že 64. člen ZOsn določa, da je cilj omenjenega preverjanja - preverjanje standardov znanja določenih z učnimi načrti.

---

²² <https://www.almamater.si/lestvicasol-osnovnesole-s180>, podatki za šole 2011.

Glede na to, da pred Ustavnim sodiščem postopek za oceno ustavnosti in zakonitosti 64. člena ZOsn, še poteka, je pobudniku oteženo pridobivanje omenjenih podatkov za preteklih deset let, s čimer bi mu bila omogočena predstavitev gibanja rezultatov nacionalnega preverjanja znanja v teh zadnjih desetih letih.

Na podlagi 15. člena Ustave je omejitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin mogoča samo zaradi pravic drugih in v primerih, ki jih določa Ustava.

V konkretnem primeru je pravica do pridobitve ustreznega nivoja izobrazbe, kot jo opredeljuje 57. člen Ustave, omejena s pravico do obveznega dvojezičnega izobraževanja na zakonsko določenih območjih, pri čemer se omenjeno določbo razume kot izključujočo in ne komplementarno možnost ustanovitve dvojezičnih in šol s slovenskim učnim jezikom na istem šolskem okolišu.

Na podlagi testa sorazmernosti je potrebno najprej oceniti ali ukrep na določenem izobraževalnem področju zasleduje pravno dopusten cilj – t. j. zagotavljanje izobraževanja v maternem jeziku za pripadnike manjšinskega naroda, vključno z ohranjanjem njihove jezikovne, zgodovinske in kulturne identitete.

Omenjeni ukrep nedvomno zasleduje pravno dopusten cilj, zato je v drugi fazi potrebno preveriti še ali ukrep predstavlja primerno sredstvo za uresničevanje prej omenjenega cilja, čemur je tudi moč pritrditi.

Lahko ugotovimo, da obstaja tudi enako učinkovit ukrep, z manjšimi posegi v pravico do pridobitve ustrezne izobrazbe pri pripadnikih večinskega naroda. Tak milejši poseg predstavlja ustanovitev vsaj ene osnovne šole s slovenskim učnim jezikom na narodnostno mešanem območju v Prekmurju, ki bi lahko z dodatnimi predmeti ustrezno naslovlila tudi skrb za spoštovanje in razumevanje narodne in kulturne drugačnosti, za sodelovanje med pripadniki slovenskega naroda in pripadniki madžarske narodne skupnosti ter razvijanje sposobnosti za življenje in sobivanje na narodnostno in jezikovno mešanem območju.

Alternativo predstavlja tudi zakonska izjema, ki bi omogočala učencem iz narodnostno mešanih območij, da se prostovoljno vpišejo tudi v že ustanovljeno osnovno šolo izven kraja stalnega ali začasnega bivanja (kar pa bi bilo povezano z večjimi prevoznimi stroški in večjo izgubo časa). Glede na posebnosti dvojezičnega osnovnega šolstva in omejenost srednješolskih programov, ki se izvajajo na dvojezičnih srednjih šolah, je nedvomno jasno, da nekateri pripadniki večinskega naroda, ki se zaradi začasnih službenih premestitev staršev preselijo na narodnostno mešano območje, ne morejo pridobiti takega nivoja izobrazbe, ki bi glede na njihove želje in sposobnosti omogočala nadaljevanje ustreznega izobraževanja na ostalem ozemlju Republike Slovenije po zaključenem osnovnošolskem izobraževanju na dvojezični šoli.

V tem so pravice otrok in mladine pripadnikov večinskega naroda, občutno omejene in prizadete. Država jim enostavno ne omogoča možnosti, da si državljani pridobijo ustrezno izobrazbo (57. člen Ustave), s katero bi lahko za zaposlitev kakovostno konkurirali tudi izven narodno mešanega območja petih občin v Prekmurju.

Pri tem je treba vzeti izobraževanje kot proces, ki se praviloma ne ustavi pri zaključku osnovne šole, ampak se več ali manj nadaljuje na srednji stopnji, največkrat (glede na statistične podatke) pa zaključi šele v okviru visokošolskega izobraževanja. Slednje institucije pa se v celoti nahajajo izven posameznih narodno mešanih območij petih narodno mešanih občin v Prekmurju.

Šolarji in dijaki, pripadniki večinskega naroda, imajo tako zelo zmanjšane možnosti za uspešno nadaljnje izobraževanje. Pri tem so jim, glede na pravno že izoblikovane standarde enakosti pred zakonom po 14. členu Ustave, grobo kratene sicer z ustavo zajamčene enake temeljne pravice (npr. do izobrazbe, posledično pa do kvaliternih zaposlitev in s tem do ustrežnejše kvalitete eksistence).

Te pravice so kratene tudi v luči 32. člena Ustave, ki sicer zagotavlja prosto izbiro prebivališča staršev. V sobesedilu z omejevanjem prehajanja otrok iz ene šole v drugo, po omejevalnih izobraževalnih predpisih, ki so bili predhodno predstavljeni, pa so starši otrok v možnosti proste izbire prebivališča očitno diskriminirani.

Pripadniki večinskega naroda so, na narodno mešanem območju, zaradi nekvalitetnega dvojezičnega izobraževanja prizadeti tudi na področju zaposlovanja. Država je po 66. členu Ustave namreč dolžna ustvarjati možnosti za zaposlovanje in za delo, pripadniki večinskega prebivalstva pa so zaradi dvojezičnega izobraževanja, pri teh socialnih dobrinah, omejeni le na pet dvojezičnih občin (vseh občin je v Sloveniji 212). Gre za evidentno nesorazmernost, kdor je ne vidi ali ne želi videti, potrebuje izkušnjo dvojezičnega izobraževanja in bivanjske privezanosti staršev otrok na to narodno mešano območje.

Ker obstoječe dvojezično izobraževanje, ki velja za pet narodno mešanih občin v Prekmurju, ne prinaša pravih kakovostnih rezultatov, kot kaže niti ne za pripadnike madžarske narodne skupnosti (zlasti na višjem nivoju), se njihova elita visokošolsko večinoma izobražuje na Madžarskem, kjer večinoma tudi pridobivajo univerzitetno in drugo akademsko izobrazbo. Skoraj po pravilu na Madžarskem dosegajo najvišje stopnje izobrazbe (znanstvene magisterije in doktorate).

Pri uzakonjenem dvojezičnem izobraževanju vedno trpi en jezik, čeprav sta kot učna jezika deklarirana oba: slovenski in madžarski.

Dvojezično izobraževanje velja npr. tudi na narodno mešanem območju na Madžarskem (po istem meddržavnem sporazumu med obema državama). Tako dvojezično osnovnošolsko izobraževanje v Zgornjem Seniku (edino na tej šoli lahko naredimo primerjavo) poteka tako, da veliko večino časa pouk poteka v madžarščini. Pri dvojezičnem izobraževanju v Prekmurju pa tudi trpi slovenski jezik in kvaliteta pouka.

Slovenskih pedagogov, ki bi izpolnjevali zahtevne pogoje glede znanja madžarskega jezika, za zaposlitev v dvojezičnih izobraževalnih ustanovah, je čedalje manj, enako velja pri vodstvenih šolskih strukturah.

Omenjena ureditev določanja šolskih okolišev na narodnostno mešanih območjih v Prekmurju, ki pogojuje dvojezično izobraževanje (dvojezični šolski sistem), ob hkratnem izključevanju možnosti sočasnega ustanavljanja šol s slovenskim učnim jezikom na območju petih narodno mešanih občin v Prekmurju, v prvi vrsti predstavlja evidentno kršitev 14. člena Ustave.

Za pravno NEMOŽNOST ustanavljanja javnih šol izključno s slovenskim učnim jezikom (kot sicer velja za celotno državno ozemlje), ne obstaja nikakršen razumen, iz narave stvari izhajajoč razlog.

Očitno so prevladali nekateri politični razlogi, ki so veljali v šestdesetih letih v nekdanji skupni državi Jugoslaviji in so se kot relikv preteklosti nadaljevali tudi v samostojno državo Slovenijo. Preprosto zato, ker so bile ob ustanavljanju samostojne slovenske države mednarodne politične razmere neprimerne, da bi posegali še na to področje.

Pravih razlogov za obstoj dvojezičnega izobraževanja, v katerem so zlasti v zadnjem obdobju bolj agilni in prevladujoči predstavniki madžarske narodne skupnosti, pa ne tedaj (leta 1991), niti danes, ni več.²³

Pravica do dvojezičnega izobraževanja je predvsem pravica madžarske narodne skupnosti, o čemer priča tudi umestitev omenjene določbe v člen ustave, ki ureja pravice avtohtonih narodnih skupnosti, zato pobudnik meni, da ustanovitev šol s slovenskim učnim jezikom na narodnostno mešanih območjih v ničemer ne posega v pravice madžarske narodne manjšine, čigar pripadniki bi še vedno lahko obiskovali dvojezične šole.

Pogled v zgodovino na narodno mešanem območju v Prekmurju, po zdajšnji upravno teritorialni razdelitvi v petih narodno mešanih občinah v Prekmurju (Lendava, Dobrovnik, Moravske Toplice, Šalovci in Hodoš) je sledeč:

Do uvedbe dvojezičnega izobraževanja je prišlo še v nekdanji skupni jugoslovanski državi iz preprostega razloga. Tedanji aktivisti, na terenu v Prekmurju, so ugotovili, da starši otrok madžarske narodne skupnosti, glede na meddržavne napetosti po drugi svetovni vojni, ne bodo pošiljali otrok v šole z zgolj madžarskim učnim jezikom (tako kot je bilo šolstvo zastavljeno za italijansko narodno skupnost v Sloveniji), in sicer iz strahu pred večinskim prebivalstvom oziroma iz bojazni pred diskriminacijo jugoslovanskih oblasti, ker je Madžarska imela Prekmurje dolga stoletja pod svoj oblastjo. Zato je prišlo do politične ideje o dvojezičnem šolskem sistemu. Večinsko prebivalstvo pa se je tej ideji, v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, moralo ukloniti,

---

²³ Glej Obreza J., Nekatere osebne in posebne pravice kot temeljne pravice (Italijanska in madžarska narodna skupnost v Sloveniji), Doktorska disertacija, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, december 2008, str. 243–249.

čeprav ji ni bilo naklonjeno. Šlo je izključno za politično odločitev na škodo pripadnikov večinskega prebivalstva.

II. ZAHTEVA

Državni svet poziva Ustavno sodišče, da prouči kršitev 2., 14., 32., 57. ter 66. člena Ustave in ugotovi, da sta 48. člen Zakona o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13 in 46/16 – ZOFVI-L) in 11. člen Zakona o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (Uradni list RS, št. 35/01, 102/07 – ZOSn-F in 11/18) v neskladju z Ustavo in v skladu s 43. členom Zakona o ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12) določbe zakona delno razveljavi.

* * *

Državni svet je za svojega predstavnika v postopku pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije določil državnega svetnika Marjana Maučeca.

* * *

Prvo glasovanje je bilo prekinjeno zaradi pomote pri glasovanju državnega svetnika Branimirja Štruklja.

Ob ponovnem glasovanju je bil predlog zahteve za začetek postopka za oceno ustavnosti, skupaj s sprejetimi amandmaji, SPREJET (22 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 23 jih je glasovalo ZA, nihče pa ni glasoval PROTI).

S tem je bila 9. točka dnevnega reda zaključena.

10. točka dnevnega reda:

- **Predlog Sklepa k zaključkom posveta *Prikaz sistema študentskega dela in njegovega vpliva na mlade in razvoj njihovih kompetenc, podjetja in proračun***

Posvet z naslovom *Prikaz sistema študentskega dela in njegovega vpliva na mlade in razvoj njihovih kompetenc, podjetja in proračun* je v so-organizaciji e-Študentskega Servisa in Državnega sveta potekal 10. 6. 2019.

Na podlagi posveta so bili pripravljeni zaključki, s katerimi se je seznanila Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide ter jih predlagala v seznanitev Državnemu svetu.

Poročilo Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide k zaključkom posveta so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 2. 7. 2019.

Predlog sklepa Državnega sveta k zaključkom posveta so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 2. 7. 2019.

Povezovalec posveta in poročevalec Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide, državni svetnik Tomaž Hrovat, je predstavil vsebino zaključkov.

Razpravljal je državni svetnik dr. Matjaž Gams.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog sklepa Državnega sveta:

Državni svet Republike Slovenije je na 20. seji 3. 7. 2019, na podlagi 29. in 67. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14 in 26/15), sprejel naslednji

S K L E P

Državni svet **se je seznanil** z zaključki posveta *Prikaz sistema študentskega dela in njegovega vpliva na mlade in razvoj njihovih kompetenc, podjetja in proračun* z naslednjo vsebino:

»Državni svet in e-Študentski Servis, ŠS, d. o. o., sta v ponedeljek, 10. 6. 2019, soorganizirala posvet z naslovom *Prikaz sistema študentskega dela in njegovega vpliva na mlade in razvoj njihovih kompetenc, podjetja in proračun*.

Posvet, ki ga je povezoval državni svetnik Tomaž Horvat, je bil namenjen predstavitvi strokovnih stališč in izmenjavi mnenj različnih deležnikov, neposredno ali posredno povezanih s sistemom študentskega dela. Udeležence posveta sta uvodoma nagovorila predsednik Državnega sveta Alojz Kovšca in ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti mag. Ksenija Klampfer.

Predstavitve mnenj so bile združene v tri vsebinske sklope. V prvem sklopu so bile predstavljene različne raziskave s področja študentskega dela. Janja Hren je predstavila strokovni članek na temo Razvoj kompetenc, pridobljenih s študentskim delom, katerega so-avtorja sta Ruperčič Marko in Andrej Kohont, dr. Valentina Franca s Fakultete za upravo Univerze v Ljubljani se je dotaknila področja pravne ureditve študentskega dela, mag. Katja Rihar Bajuk, generalna direktorica Direktorata za delovna razmerja in pravice iz dela na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, pa je predstavila rezultate raziskave EVROŠTUDENT VI za Slovenijo, s poudarkom na delu študentov.

Drugi vsebinski sklop predstavitev se je nanašal na pomen študentskega dela za mlade, podjetja in proračun. O pomenu študentskega dela je spregovoril Klemen

Peran, predsednik Študentske organizacije Slovenije, državni svetnik in generalni sekretar Združenja delodajalcev Slovenije Jože Smole je predstavil pomen študentskega dela za podjetja, predvajan je bil tudi posnetek razmišljanja Tee Jarc, predsednice Sindikata Mladi Plus, o sindikatih in študentskem delu. Tomo Pavlič, direktor e-Študentskega servisa, ki je predstavil sistem posredovanja študentskega dela. Zadnji del navedenega vsebinskega sklopa sta zaokrožili predstavitvi Irene Kuntarič Hribar, direktorice Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije, na temo trendov in virov štipendiranja v Sloveniji, ter glavnega inšpektorja za delo Jadranka Grlića, ki je predstavil ukrepanje Inšpektorata Republike Slovenije v primeru zaznanih kršitev v povezavi s študentskim delom.

V zadnjem, tretjem vsebinskem sklopu, so bila v obliki okrogle mize predstavljena pričakovanja mladih, delodajalcev in države v povezavi s prihodnostjo študentskega dela. Svoje poglede nanjo so predstavili Tilen Božič, državni sekretar na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Andrej Zorko, izvršni sekretar Zveze svobodnih sindikatov Slovenije za pravna in sistemska vprašanja, Marko Mikulin, vodja podružnice Workforce/MJob, Klemen Peran, predsednik Študentske organizacije Slovenije, generalni direktor Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije Marijan Papež ter predsednik Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije Branko Meh. Posvet se je zaključil z njihovimi odgovori na vprašanja iz razprave.

Na podlagi predstavljenih prispevkov in razprave so bili oblikovani naslednji

ZAKLJUČKI:

1. Študentsko delo obstaja že skoraj 60 let, a se je v zadnjih desetih letih izjemno spremenilo, tudi na podlagi številnih reform, ki so vplivale na to, da je sistem posredovanja sedaj bolj učinkovit, odpravljene so tudi očitane nepravilnosti iz preteklosti. Stereotipi, ki krožijo v javnosti, za študentsko delo torej ne veljajo več, sistem se je tudi popolnoma stabiliziral, saj v zadnjih petnajstih letih ni bilo podeljene nobene nove koncesije (v sistemu ostaja aktivnih (le) 19 koncesionarjev, v preteklosti tudi do 120).
2. Študentsko delo je najpogostejši način opravljanja plačanih del dijakov in študentov v Sloveniji in v zadnjih nekaj letih po obsegu ostaja na približno enaki ravni (cca. 30.000 podjetij išče študente in cca. 100.000 dijakov in študentov opravlja ali je že opravljal študentsko delo). Kot izhaja iz raziskave EVROŠTUDENT VI Slovenija, je v Sloveniji v obdobju 2016–2018 v času predavanj redno plačano delo opravljal 33 % študentov, 25 % študentov, vključenih v raziskavo. je plačano delo opravljal občasno, večina pa jih med študijskim letom ni delala (42 %, pri čemer prevladujejo študenti, mlajši od 21 let). Ves čas, tako med predavanji kot počitnicami, je v obdobju, ki ga je zajela raziskava, delalo 27 % študentov, zajetih v raziskavo. Na podlagi navedenih podatkov Slovenija ne odstopa bistveno od povprečja t. i. EVROŠTUDENT držav.
3. Študentsko delo se je na podlagi sprememb zakonodaje v primerjavi s preteklo ureditvijo bistveno podražilo s prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (v 2018 je bilo s strani delodajalcev v blagajno pokojninskega in invalidskega zavarovanja iz naslova občasnega in začasnega dela dijakov in študentov vplačanih skoraj 24,5 milijona evrov; skupaj pa 65 milijonov evrov, če se upošteva še prispevek zavarovancev iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja)

in s prispevki za zdravstveno zavarovanje (primerljiv znesek s prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje), uzakonjena je bila tudi minimalna urna postavka za delo študentov (od 1. 4. 2019 v višini 4,89 evra bruto (4,13 evra neto)). Delodajalci poročajo o dvigu stroškov študentskega dela za skoraj 100 % na račun večjih prihodkov države. Opozarja se, da bi nadaljnja administrativna podražitev študentskega dela (napovedan dvig minimalne urne postavke), zlasti v ekonomsko šibkejših regijah, pomenila bodisi ukinitve možnosti študentskega dela bodisi povečanje obsega dela na črno.

4. Bistvena značilnost študentskega dela je njegova občasna in začasna narava, tam, kjer obstaja trajna potreba po delu, pa mora biti sklenjena pogodba o zaposlitvi. Namen študentskega dela ne sme biti nadomeščanje rednih zaposlitev, zato je treba paziti, da se občasnost in začasnost dela ne bi prelevila v prikrita delovna razmerja. Treba je zagotavljati nadzor nad delodajalci in morebitnimi kršitvami, s posameznimi ukrepi tistim, ki opravljajo študentsko delo, zagotavljati primerljiv nivo pravnega varstva kot redno zaposlenim ter študente informirati in izobraževati o njihovih pravicah.
5. Inšpektorat Republike Slovenije za delo (IRSD) poroča o prejemu majhnega števila prijav nepravilnosti na področju študentskega dela (največkrat v zvezi z neplačilom za delo, kjer IRSD zaradi civilno-pravne narave dogovora med delodajalcem in študentom nima pristojnosti ukrepanja). Kršitve zato pogosteje ugotavlja v okviru usmerjenih akcij nadzora oziroma v nadzorih na podlagi prijav drugih nepravilnosti.
6. Inšpekcijski nadzor nad študentskih delom se je okrepil. Inšpektorji imajo po novem več pooblastil za ukrepanje v primeru zaznanih kršitev kot v preteklosti (npr. možnost odreditve zaposlitve študenta, če so ugotovljeni elementi delovnega razmerja na podlagi 4., 13., 18. člena ZDR-1, pri čemer IRSD opozarja, da dejanski obseg tega pojava v praksi lahko odstopa od trenutnega števila ugotovljenih kršitev na tem področju).
7. Zlorabe v sistemu študentskega dela se uspešno preprečuje tudi z ukrepi, povezanimi s šolsko oziroma visokošolsko zakonodajo. Zlorab statusov in fiktivnih vpisov praktično ni več, saj je z zakonodajo omejena možnost prepisovanja med šolami in fakultetami, študentskim servisom pa je omogočen vpogled v elektronske evidence študentov in dijakov.
8. Raziskave kažejo, da je študentsko delo koristno, saj mladim domačim in tujim študentom predstavlja način socializacije, osamosvojitve in pridobivanja delovnih izkušenj ter kompetenc, ki predstavljajo presečno točko med znanjem, sposobnostmi in motivacijo ter omogočajo uporabo znanja v praksi.
9. Iz raziskave EVROŠTUDENT VI Slovenija izhaja, da študenti opravljajo študentsko delo iz različnih vzgibov, predvsem zaradi dodatnega zaslužka: polovica anketiranih zato, da pokrije svoje življenjske stroške; več kot polovica anketiranih zato, da si lahko poleg pokritja življenjskih stroškov še kaj privoščijo; dve petini anketiranih zaradi pridobivanja delovnih izkušenj; desetini študentov, ki opravljajo študentsko delo, dohodki pomagajo pri vzdrževanju drugih družinskih članov; več kot tretjina anketiranih študentov pa si brez opravljanja študentskega dela ne bi mogla privoščiti študija.
10. Ob ustrezni karierni orientaciji in načrtovanju lahko vsako študentsko delo pripomore k boljšim možnostim pri iskanju prve zaposlitve in povečuje možnost pridobitve redne zaposlitve ter višjega plačila za delo po zaključku izobraževanja.

60 % podjetij namreč zaposli študente, ki opravljajo v zaključnem letu študija delo, za katerega so se šolali.

11. Študentsko delo najbolj pripomore k razvoju mehkih veščin (timsko delo in sodelovanje, prilagodljivost, ustna komunikacija in naravnost k strankam, kar je posebej zaželeno pri delodajalcih) in generičnih kompetenc ter s tem k večji zaposljivosti, ne glede na področje oz. strokovnost opravljanega študentskega dela.
12. Študentsko delo zagotavlja določeno raven ekonomske neodvisnosti mladih (e-Študentski servis, d. o. o., poroča o povprečnem mesečnem zaslužku študentov v obdobju 2008 do 2017 v višini 170 evrov, ob povprečno opravljenih 9 urah dela/teden; zgolj dva od 10.000 dijakov in študentov ne dobita plačila za opravljeno delo).
13. Študentsko delo opravlja funkcijo socialnega korektiva, saj omogoča študij tudi študentom s slabšim socio-ekonomskim položajem ter omogoča študij brez kreditov. Za marsikaterega študenta predstavlja nujen predpogoj, da sploh lahko študira. Življenjski stroški študentov so namreč veliko višji od štipendij in drugih socialnih korektivov. Kljub temu dohodki iz naslova študentskega dela za povprečnega študenta lahko predstavljajo dodaten, ne pa edini vir za zagotovitev socialne varnosti (po podatkih e-Študentskega servisa, d. o. o., raven minimalne plače s svojimi dohodki dosega zgolj 2 % tistih, ki opravljajo študentsko delo pod njihovim okriljem).
14. Študentsko delo delodajalcem omogoča:
  - pokrivanje občasnih potreb po kadrih, fleksibilnost (tudi pri mikro in majhnih podjetjih) in enostavno ter hitro pomoč v primeru izrednih kadrovskih potreb;
  - vnos novega znanja in svežih pristopov v podjetja (večja spretnost novih generacij pri uporabi tehnologije, večja socialna aktivnost, pripravljenost na spremembe, večja strpnost in sprejemanje drugačnosti), kadrovsko selekcijo (možnost preizkusa kadrov pred zaposlitvijo in spodbude za zaposlitev) in vzgajanje bodočih zaposlenih sodelavcev.
15. Vključevanje dijakov in študentov, ki opravljajo študentsko delo, v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje predstavlja njihovo neposredno vključitev v t. i. medgeneracijsko pogodbo ter sistem medgeneracijske solidarnosti. Zagotavlja jim namreč, da imajo po zaključenem šolanju, med katerim opravljajo študentsko delo, že priznано določeno obdobje pokojninske dobe brez dokupa (v 2018 je bilo v zavarovanje po 18. členu ZPIZ-2 vključenih 99.000 dijakov in študentov, ki se jim je v povprečju priznalo 2 meseca in 16 dni dopolnjene pokojninske dobe). Navedeni ukrep je pomembno vplival tudi na izboljšanje strukture mladih zavarovancev.
16. Obstoječi sistem študentskega dela ima velik pozitiven finančni učinek na državni proračun (vsako leto prinese v državno blagajno 135 milijonov evrov), prav tako zagotovi plačilo vseh prispevkov od opravljenega študentskega dela, medtem ko je stanje iz naslova neplačanih prispevkov za redno zaposlene delavce bistveno drugačno (v obdobju od 1. 1. 2015 do 30. 6. 2017 več kot 40 milijonov evrov iz naslova neplačanih prispevkov).
17. Vsako poseganje v sistem študentskega dela brez strokovnih analiz in socialnega dialoga ima lahko velike negativne učinke na pokojninsko, zdravstveno blagajno, sredstva za štipendije, univerze, organiziranje, zagotavljanje študijskih in bivanjskih pogojev študentov.

18. Zaradi razdrobljenosti pravnih podlag, ki urejajo področje študentskega dela, se kaže potreba po enotnejši ureditvi študentskega dela. Glede na veliko občutljivost področja študentskega dela in glede na dejstvo, da študentsko delo neposredno ali posredno vpliva na skoraj vsako slovensko družino, na veliko število delodajalcev ter tudi na državni proračun, je bistvenega pomena, da se področje ureja na celovit način v razmerju do vseh ostalih oblik dela ter da se morebitne predloge zakonodajnih sprememb pripravlja tako v socialnem dialogu kot v dialogu s strokovno in interesno javnostjo ter vsemi zainteresiranimi deležniki.
19. Obstoječi sistem posredovanja dela prek študentskih servisov v praksi dobro deluje, saj je hiter, učinkovit in nebirokratski, z njim so zadovoljni tako delodajalci kot študenti. Posledično se ocenjuje, da ni razloga za drastične posege v njegovo obstoječo ureditev. Bolj pomembno bi bilo naslavljanje druga področja, povezana s prihodnostjo dela, na primer pojavljanje novih oblik dela (delo prek spletnih platform, crowdwork), industrija 4.0., krožno gospodarstvo itd.«

Predlog sklepa je bil SPREJET (21 državnih svetnic in svetnikov je prijavilo prisotnost, 22 jih je glasovalo ZA, nihče pa ni glasoval PROTI).

- - -

Predsednik Državnega sveta je zaključil 20. sejo Državnega sveta Republike Slovenije in se državnim svetnicam in svetnikom ter vabljenim zahvalil za razpravo in sodelovanje na seji.

dr. Dušan Štrus
sekretar

Alojz Kovšca
predsednik

Zapisala: Tjaša Fajdiga